

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLÉN-VÁRMEGYE KÖZÖNSÉGÉNEK

ÉS A ZEMPLÉN-VÁRMEGYEI „TANÍTÓ-EGYESÜLET”-NEK

HIVATALOS LAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSÁRA:

Egész évre . . . 12 kor.
Félévre . . . . . 6 "
Negyedévre . . . 3 "

Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogad-
tának el.

Kéziratok nem adatnak
vissza.

Egyes szám ára 30 fill.

A nyiltérben minden
garmond sor díja 40 fill.

HIRDETÉS DÍJA

hivatalos hirdetéseké: Minden szó után 2 fill.

Petítnél nagyobb, avagy
disztribúttal, vagy körzet-
tel ellátott hirdetésekért
térmeték szerint minden
negyszög centim. után
6 fill. számítatik.

Állandó hirdetéseknel ked-
vezmény nyujtatik.

Hirdetések és pénzküldé-
mények a kiadóhivatalhoz
intézendők.

Hol álljon a Kossuth-szobor?

Magyarországon úgy, mint más országokban, s Budapesten úgy, mint Ujhelyben megbeszélés s vita tárgyát szokta képezni, hogy egy föllábitandó szobor mely helyre jöjjön. Az izlés, a felfogás különböző. Egyik kitünőnek találja azt, a mit a másik esetleg teljesen elvet. S ez természetes is, annyi mindenféle tényező lehet hatással az egyéni izlésre; de az rendszerint nem szokott megtörténni, hogy ha egy szobor-bizottságot összeállítottak s az a szobor-bizottság még egy országos nevezetességű szobrász véleményére is támaszkodik, s helyet jelöl ki a szobornak, hogy akkor ezen véleménynyel szemben ellenvéleményt adjanak az arra nem is hivatottak, szépséget s izlés-argumentumokat hozva föl. Ez történt pedig itt a képviselőtestületben.

A szoborbizottság helyet jelölt ki a Kossuth-szobornak s a képviselőtestület nagy többsége azon a véleményen volt, hogy küldessék átírat a szoborbizottságnak, hogy szebb, alkalmasabb, impozánsabb hely lenne ezen célra az „insurgens szobor” helye. Ha a képviselőtestület megtagadja a helyet, hivatkozással arra, hogy annak ily célra való felhasználása elháríthatatlan akadályokba ütközik, s hogy e helyett keressen a bizottság más helyet, — ezt indokul inkább el lehetett volna fogadni, ha ugyan az elháríthatatlan akadályok csakugyan olyanok, mint az elhangzott érvekre történt hivatkozás.

A vita vége az lett, hogy egy bizottság küldetett ki véleményadásra.

Mint e bizottság egyik tagja sokat foglalkozva ezzel és ezzel összefüggésben lévő kérdésekkel, véleményem, melyet ha a bizottság el nem fogadna, *különvéleményképp* terjeszték be, a következő:

A szoborbizottság jövő 1902. év őszén, Kossuth Lajos névnapjának 100 éves fordulóján, akarná a szobrot leleplezni. Az a kér-

dés, hogy fizikailag kivihető-e ez, mert ha igen, úgy kétségtelenül szoros összefüggésben van a helylyel. Ha a szobor a napi piac helyére jönne, úgy ennek egy megfelelő hely lenne kikeresendő s berendezendő s másodsor a szobor helye és az egész tér megfelelően átalakítandó.

Vegyük az első kérdést. A napi piacnak, nézetem szerint, csak három helye lehetne. Vagy lenne az a Tornacsarnok-szigetnek a hidfelől eső nyulványa; ugya nagyhidról, mint a Korona utca felől alkalmas, kényelmes hozzájutást biztosítandók annak: a helyet megfelelően planirozói s rendbehozatni kellene; a ki a helylyel ösmerős, a ki tudja, mily planirozási munkák szükségesek, az tudja, hogy azt tavaszra így átalakítani nem lehet.

A második egy lehetőleg központi fekvésű házcsoport megvétele vagy kisajátítása s alkalmas módon leendő berendezése.

Ha ily vétel az anyogi nehézségek mellett el is képzelhető lenne, mennyi időt venne igénybe, azt előre meghatározni sem lehet; azt hiszem, nem is hónapok, de talán évek kérdése is az esetleges bérleti kötelezettségek miatt. Végre a harmadik hely a tűzoltó-laktanya mellett lenne, a hova a napi piacot tenni lehetne. E helynek is planirozása, alkalmassá tétele hónapok kérdése, eltekintve attól, hogy a kikövezés, mely itt a víz lefolyására való tekintettel feltétlenül szükséges, 10—12 ezer korona kiadást okozna a városnak.

Volna még egy negyedik hely, mely ugyszólván készen áll, eléggé a központban is fekszik, a Windisch-Gräetz hg. tulajdonát képező „Vörös-ökör” udvar, mely talán a város Borsi-háton lévő földbirtokaért esetleg kicserélhető lenne; de erről, mely a színház előtt fekszik, mint napi piachelyről, aligha fog valaki, kinek fejlett izlése van, komolyan beszélni. Ezt csak mint egyáltalán lehetőséget hoztam föl.

Tehát egy térnek, mint térnek, napi

képen azokban a művekben, a hol a művész őszintesége (vagy ha jobban tetszik: affektálatlan természetessége) határozza meg a hatás fokát.

Százötven egynehány magyar művésznek ötszáznál több, változatosnál változatosabb képe van kiállítva a Műcsarnokban. Egyik erősebb, mint a másik. Egyik lebilineselő, a másik föl-emelő.

Ha végigtekintünk a tárlaton, egyszerre észreveszszük, hogy a genréképekben nagyon kicsiny a szám. Uralja a helyzetet a portrair és a tájkép.

Az I. terembe, a mint belépünk jobbra, rögtön szemünkbe tűnik hazánk koszorus művésznének, Vágó Pálnak, hiba nélkül való hatalmas alkotása, a „Beesületűgy a Hortobágyon.” Minő alkotás! Mennyi művész-őszinteség! Az emberben szinte elhül a vér, futni kíván, elmenekülni a két megdühödött bikától, a melyek, kiválva a csordából, összetűztek életre-halálra. A gulyások ütök-verik őket, de az mitsem használnak. Az egyik nem enged, a másik nem hagyja, mert mindkettő azt tartja, hogy: — fő a beesület!

Mindjárt másodikkak emlitem *Vajda* mestert, a ki három képével jelent meg a tárlaton. Az egyik egy női portrair, a másik „Játszó társak,” a harmadik férfi-arckép (Tollagi, a Népszínház művésze.) Mennyi tudással fest, mily biztos a keze! A mit föltesz: az él. Tessék csak megnézni azon a női portrairton az a két kezét.

piactérré berendezését, illetőleg megszerzését a tavaszig képtelenségnek tekintem.

Azért mondom a tavaszig, mert már tavasszal kellene a piacot elhelyezni, hogy az átalakítási munkába ott a piactéren belefogni lehessen.

Hogy lehetséges lenne-e tavasztól szeptemberig a piactérnek megfelelő átalakítása: ez is kétséges.

A térnek szépen planirozva, faragott kövel terraszirozva, vasrácsal körülvéve s megfelelő módon parkirozva kellene lennie. Ezt, nézetem szerint, rövid pár hónap alatt nálunk elérni teljes lehetetlenség.

De vannak még egyéb nehézségek is, melyek a szeptemberi leleplezést, nézetem szerint, ugyszólván lehetetlenné teszik; ilyen különösen — ha azt figyelmen kívül hagyom is, hogy a 20 ezer forint, a mely mint legcsekélyebb összeg szükségeltetnék, még koránt sincs meg — a szobor elkészítése.

Akár pályázatot hirdet a bizottság, akár pedig megbíz valakit, ezt a jövő év első hónapjainál előbb nem teheti meg; no hogy 7—8 hónap alatt egy szobor mintázassék s az a szobor (föltéve, hogy az első minta a tetszést mindjárt meg is nyeri) ércebe öntessék s talapatával együtt föl is álltassák: az, nézetem szerint, az 1902. év őszéig lehetetlen.

Soká gondolkoztunk, hogy nagy hazánk. fiának szobrot állítsunk; s most, hogy végre megmozdult bennünk a kegyelet: ne sies-sünk, ne hamarkodjunk el a dolgot, mert azzal a szobor szépsége szenvedne csak, tisztán azért, hogy egy alkalmas nap kinalkozik a leleplezéshez. Inkább állítsuk föl később. Hiszen ha eddig vártunk, várhatunk még egy félévvel tovább. Ünnepe, szép, magasztos ünnepnap lesz az e városban mindig, midőn e vármegye szülöttje, e város egykori lakójának világhírű nagy alakja, újra megjelenik közöttünk, habár csak érce

Az, onnan kivágva, maga-magában is mestermű lenne.

A II. teremben *Vaszary*-nak „Miből éljünk?” hatásos képe köti le lelkünket. — A hó vastagon takarja a földet, sít a szél, hideg van szörnyűképp, olyan időben a kuttyát sem verik ki. Az erdő vágott útján egy szegény özvegy féltve szoritja magához alig pár hónapos csecsemőjét és megy, szinte fut, de maga sem tudja hová? Szinte hallom elszállani ajakáról lelke sóhajtását: Isten segits!

Ugyanebben a teremben egy nagyreményű, fiatal, törekvő festőművésznek, *Hegedűs* Lacinak egy alkotása: „Herkules a válaszuton.” Látszik művén, hogy teljes ambícióval festette. Szépen megrajzolt üde kép. (Hegedűs! Még zászlóvivőnk leszesz!!)

Pár lépést téve tovább, *Nagy* Zsiga, egy másik fiatal piktör, állit meg bennünket „De profundis” c. képével. Négy, öt karmelita atya ott ül a klastrom templomában. Imádkozik. És mily áhitattal? Hogy lerí arcukról a vallási fanatizmus! Mily bágyadt tekintet. Mily élelunt-ság! Szinte hallom aszott ajkaik birbitelését, hallom, hogy mondják teljes odaadással: „Legyen meg a Te akaratom!” . . .

A III. teremben *Peske* Gézának van egy hatásos képe: „Nehéz a válás”. — Szegény Janesika ott áldogál a falnál, mellette fekszik a batyuja. Attól a háztól bucsúzik, a hol született, a hol meghalt az édes apja, a kenyérkeresőjük . . . Ó kis testvérei között a legidő-

TÁRCA.

Budapesti levél.

— A Zemplén eredeti tárcája. —

1901. nov. 28.

Kedves szerkesztő ur!

(dg.) Bár a tél beköszöntött, a fák lehullatták lombjaikat, a természet kivetkőzött ifjú köntöséből és ez oly nyomasztóan hat az ember kedélyére — mégis ha valaki úgy testben, mint lélekben maga elé óhajtja varázsolni a tavaszt és akarja élvezni a balzsamos levegőt, a mi éltet, dagasztja a keblet, rózsát fakaszt még a beteg bágyadt orcájára is: jöjjön el velem a „Műcsarnok”-ba. Ott a tavasz most: az a csodás erő, a mi terem, az a hatalom, a mi átvarázsol: képzőművészet!

Igen, ez a hatalom, a képiró- és a képfaragó művészet, teremtett itt most tavaszt és a mi avval összefügg: üde, pompás változatosságot, csodálandó szépet, szóval új, üde életet.

Mielőtt belépünk a Műcsarnok gazdag kiállítású termeibe, ejtsünk pár szót a művészetéről. A művészetnek, szerintem, az a hivatása, hogy a mű alkotója és a mű szemlélője között felébrszsze a rokonérzések öntudatát és így az emberek lelkét egyesítse egymással. Ez pedig csakis a teljes őszinteség révén lehetséges. A művészetnek tehát az őszinteség az alapföltétele, kivált

öntve, hogy beszéljen szabadságról és hazaszeretetről.

Én kívánom, óhajtom, hogy mondjon le a bizottság a szeptemberi leleplezés szándékáról, lássa be annak lehetetlenségét (miként azt Róna is hangsúlyozta) kívánom e szobor szépsége, hatása, s a város érdekében; nem egy hirtelen, csak úgy kutyafuttában előállítható emléket akarunk, mely megtegye a hatást a 100 éves névnap fordulója, de egy minden tekintetben művészi kivitelű hatásos emlékművet, mely méltó legyen nagysága, disze, szépsége által a megörökítendő nevéhez, a vármegyéhez és a városhoz. Mit veszít azzal a szobor szépsége, ha a bizottság tovább buzgalkodik pl. egy évvel s 15 ezer forint helyett 25 ezeret szerez össze?

Én hiszem, remélem, hogy a bizottság megfontolja a nehézségeket, elejti a szeptemberi leleplezés szándékát. Ezt híve, miután ezen esetben megfelelő idő áll rendelkezésre, bele megyek a hely megvitatásának kérdésébe.

Helyes, szép lenne-e, ha a szobor az inzurgens emlékmű helyén állana?

Mi által hat egy szobor? eltekintve annak művészi kivitelétől.

Egy szobor akkor hat, ha lehetően szabad, nagy téren áll, ha háttérét vagy zöld lombok, vagy egyöntetű nyugodt egyformaság képezi. Az Arany János szobor háttérét pl. a Múzeum, a Baross szoborét a nagy keleti pályaház, a Széchenyi szoborét az Akadémia képezi. Így van az Budapesten, így Bécsben, így minden nagyobb városban, de nemcsak nagyobb, hanem kisebb városokban is azt igyekszik elérni a művészi izlés. Miskolcra például, hosszú vitakozás után, az „Avashegy“-et választották háttérül és most mindenki belátja, hogy ez volt a leghelyesebb.

Mi lenne a háttér a Széchenyi-téren? apró, keskeny földszintes s emeletes házak vegyülete. Egy nyugtalanító központ a templom, a kereszt, a kut s minden a mi körülötte van, csak rontaná a hatást.

A tér maga kicsiny, szűk, összeszorított, de kicsiny arra is, hogy gyülekezésül szolgáljon oly alkalmakkor, minő alkalmat a *Kossuth-szobor* nem egyszer fog adni a nagyközönségnek. Ezt belátta a művész Róna s belátta a szoborbizottság is, melynek többsége a napi-piac mellett döntött; belátta azt is, hogy ha a háttér házai idővel 40—50 év múltán épülnének is, akkor is a fundusok keskenysége folytán nyugodt, megfelelő háttér nem állana elő.

sebbik, bár nem lehet több 13 évesnél, meg szolgálhat keresni, mert otthon nincs kenyér...

„A kakas viadal“, *Tornay* festménye, nagyon hűen ábrázolja a szerecseneknek ezt az élvezetét. — Vége a duellumnak. A győztes kakas ott ül önérzetesen ura ölében, ki simogatja, cirógatja, ölelgeti; a döglő félben lévő meg ott fetreng véreben az ő gazdájának kimondhatatlan nagy lelki fájdalomára.

Egy nagyon kedves genre a *Spányi* „Ott-hon“-ja. — Sötét van a szobában, csak a kandalló barátságos meleg fénye terjeszt benne halvány, jóleső világosságot. Előtte egy kényelmes fotőjében ül a fiatal pár, hisz nekik kettőjüknek egy hely is elég. Az asszonyka teljes odaadással öleli át férje nyakát és szeliden hajtja szép fejét vállára. Szinte hallom, hogy sugdosnak szerelemről, a jövődőről, megálmodott boldogságról. — Majd elhallgatnak, merően néznek a kandallóba, hol az izzó parázs felett fantasztikusan táncoló lilik látásából alkotnak képzeletükkel nekik tetsző képet. Néha fel-felkacag a kis menyecske teljes naivsággal. Mert ő boldog, annyira boldog, hogy neki még ez is örömet szerez.

Jöjjön a nyájas olvasó velem most a XI. terembe és szenteljen pár percet *Inocent F. „Patricius“-ának*. — Egy mogorvaarcu, galambos haju, francia nemzeti viseletbe öltözött öreg ur. Biztosan most is családjáról gondolkodik. Én legalább ezt olvastam le az ő borotvált, hideg arcáról. Mily erő és megfigyelés! Milyen hatás! Látszik, hogy *Inocent* festette!

Leírnám én mindenik képnek a réám gya-

A mostani napi piac tere sokkal nagyobb, egy elnyult tompa csúcsú háromszöget képez, a teret impozánsá tenné annak szép terraszirozása, a háttérét vagy a komoly, nyugodt s most is ugyszólván a város legszebb épületét képező *Wallis grófnő* épülete s az a mellett lévő falombok képeznék; vagy, mi még helyesebb, háttal állana a templomnak, s háta mögött egész kis örökzöld fenyőerdőt lehetne létesíteni. A háta mögött lévő korcsmát a grófnő a legnagyobb készséggel alakítaná át s az a mellett lévő épületek mind olyanok, melyek rövid néhány év múlva úgy is új építést követelnek.

Átalakítóan hatna az egész környékre, széppé tenné a városnak e másik főpontját. A szimmetria szinte megköveteli, hogy a Széchenyi-térnek megfelelően a másik oldalon is legyen egy szép tér. Ünnepléses alkalmakkor jelentékenyen nagyobb néptömeg fér el a *Kossuth-utca* kezdetén; *Kossuth* egykori lakóhelye közvetlen közelében lenne; minden bejövő idegennek első pillantása ugyszólván ide esnék.

Fogaddja el tehát a város a maga és a szobor érdekében e helyet!

E helynek a szobor céljára leendő átengedése magával hozza a napi piac helyének megoldását is; de nemcsak azt, hanem ennél egy még sokkal fontosabb kérdést is.

Eltűrhető-e az az állapot, mely városunkban hertenként kétszer hetivásárok alkalmával ismétlődik; eltűrhető-e az hogy éppen a legszelebb, nagyforgalmu utcákat szekerrek foglalják el, elzárva a közlekedést s maguk után hagyva valóságos trágyadombokat, melyek addig megmaradnak ott, míg az utcaprók ideje megengedi, hogy azt eltisztítsák? Eltűrhető-e az, hogy szénás- és szalmás szekerekkel elfoglaljanak egy utcát, azon veszélynek téve ki a lakókat, hogy ha véletlenül — a mi szinte csodaszamba megy, hogy még eddig meg nem történt — meggyulladna egy szekér, onnan egy lakó se menekülhessen ki? Ez tarthatatlan állapot; tarthatatlan a közbiztonság s a közegészség szempontjából.

Lehet-e impraktikusabb állapotot elképzelni, hogy a vásárlandó cikkek az egész városban össze-vissza decentralizálva legyenek, s a viszonyokhoz képest hol ebbe, hol amabba az utcába helyeztessenek. Képzeliük el, a mi mindennapos ügy, hogy ha egy házhoz fa, burgonya, káposzta kell; az egyik város végétől kell a másikba járni, míg csak ezt a három cikket sikerül beszereznie a gazdasszonynak.

korolt hatását, de akkor egy egész könyvet kellene írnom, hisz annyit hagytam ki. — A kik a tájképet szeretik, azok gyönyörködhetnek: *Ujházy*, *Tölgyesi*, *Bruck Lajos*, *Kacziány*, *Stetka*, *Spányi*, *Telepy*, *Kelethy*, *Aggházy*, *Papp Sándor* és a *Fényes Adolf* pompás tájaiban. Ez utóbbi művész legtöbbet produkált kollegái között. Remek művészi alkotása „*Öregasszony tejé*“-e. Mily egyszerűen van festve és mégis mily mesteri! — ssze tudta foglalni esetjével e fejen egy öreg falusi néni összes gondját. Talán épp most is az aprójságaira gondol? *Pompás* alkotása az „*Anyá és gyermeke*“ is. Mindössze harmincegy képe van *Fényesnek* e tárlaton és egytől-egyig mestermű.

Külön emlitem meg *Márk Lajost*, ki mindnyájunk meglepetésére sok szépet és jót tárt szemeink elé. *Portraitjai* erősen hasonlítanak a *László* genre-hoz és nagyon intenzívek. Ő azt tartja: a ki mer, az nyer.

Különös figyelmet érdemel *Kernstock* „*Arckép*“-e, mely mellé csatlakozik *Nagy Zsiga* „*Jó madarak*“ c. jellemképével.

A kik szeretik a szentképeket, azok nézék megés gyönyörködjenek a *brunningeni Flesch L.* „*Krisztus imádása*“ c. hármás képében.

Nagyon kedves a „*Boriska pihen*“ c. képe *Gergelynek*.

Elvezetett nyujtanak a hozzáértőknek *Reinhardt*, *Poll*, *Knop*, *Szenes*, *Edvi*, *Karlovszki*, *Pálya* és *Sándor* szép tudással festett képei.

A képfaragók ezen a tárlaton sokkal többet produkáltak, mint az előbb volt tárlatokon. És határozottan szépet alkottak, illetve terem-

Mi az, mi megakadályozza ennek a tűrhetetlen állapotnak végleges s praktikus rendezését? Nézetem szerint semmi. Ott van a *Tornacsarnok* szigete egész a téglagyárig s a *Moskovszky-féle* kertig, s ott van a jelenlegi vásártér a tűzoltó laktanyától föl a *Heckskére*. Akár egyikre, akár másikra elhelyezhető — a napi piac; s elhelyezhető az összes szekeren történő elárúsítás: a zöldség, vaj, tej s egyéb elárúsítások, melyek sem közegészségi, sem közbiztonsági szempontból nem alkalmatlanok, maradhatnak bent a városban.

Nézetem szerint a *Torna-csarnok* legmegfelelőbb lenne. Könnyű, kényelmes hozzájutás mindenfelől, a szekerek nagyrésze *Borsi* és *Csörgő* felől a kövezetet sem rontaná, s rendkívül befolyással bírna a város fejlődésére azon a részen, hol annak terjeszkedése legkívánatosabb. Együtt lenne minden s csak egy helyen, a városon kívül szemetelne. A kisajátítási alapról fönmaradt összeg körülbelül elegendő is lenne a megfelelő berendezésre, s nem vesztethetne azzal senki, csak nyerhetne a város minden lakója.

Célszerűbbnek tartanám e helyet a *Heckskénél* azért, hogy nem kellene dombra fölmenni, s nem kellene az összes hetivásáros szekereknek a városon végig menni.

Ha a *Torna-csarnok* körül lévő helyet erre használnánk föl s nem parkirozásra, úgy a várost kárpótolni kellene azáltal, hogy más helyen vennénk egy kertet.

Rendkívül alkalmasnak s egyedülvalónak tartanám a *Hardenberg* gróf kertjét, mely egy gyönyörű krész park, megfelelő épületekkel, hol szabad, jó levegőhöz juthatna a közönség, s oly helyhez, hol mindenféle nyári multságok, kiállítások s egyéb ünnepek rendezhetők lennének s 5% jövedelmét hajtana.

E tervem elfogadása esetén minden érdek ki lenne elégítve most s a messze jövőben.

Ajánlom azért: mondja ki a város, hogy átadja a napi piacteret a szobor javára, s kérje meg a bizottságot, hogy a szobor felállítását arra az időre halaszssa, midőn a napi piactér rendezve leendő, — mondja ki, hogy piactér vásártérre alakítja át a *Tornacsarnok* szigetet, s megveszi a *Hardenberg* gróf kertjét, t. i. ha az megfelelő, jutányos áron megkapható.

Hornay Béla ír.

Folytatás az I. mellékleten.

tettek. A hideg márványba, a gipszbe, agyagba pezsgő vért, életet öntöttek.

Legelőször *Zalát* emlitem, a képfaragó művészek királyát. „*Hegedüs Sándor* *hexcellenciájá*“-t egy női büsztét állított ki kararai márványba faragva. *Micsoda* alkotás ez a női büszte (mellkép) mily finoman előkelő arc, mily fájdalom tükröződik vissza szép szemeiből. Isteni egy mű ez, szinte látom hókeble pihegését. El tudnám nézni napokig.

Teles Ede. Az ő képfaragó művészete előtt is mélyre emeljük kalapunkat. Remek alkotása „*Erzsébet királyné*“-t. — Feltűnik még *Ligeti* „*Anonymus*“-ával. *Demkó* és *Fadrusz Jenosné* is nagy élvezetet nyujtanak a faragott képek kedvelőinek.*

Ennyi lenne az én szerény kritikám! Réshajlatlanul igyekeztem mindenkiről, a kiknek vászonra festett vagy kőbe vésett képei lebilincselték lelkemet, önzetlenül igazat mondani.

... Én látom már a kelő napot, melynek ugyan még halovány a fénye, de már is megleget sugároz. Azt a napot, mely máris hatalmas ragyogást ígér a világkultura peremén. Látom égi pályáját, hogy fog rohamosan feljebb és feljebb haladni — hogy fogja elérni a zenitet és vakító fényével elhomályosítani a többit.

Ez a nap pedig te vagy: magyar képzőművészet!

* Hát a képmetszők? Ennek a művészetnek nincs ott most reprezentánsa? Szerk.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok ellenőrzésének kérdéséhez.

(2. folyt. és vége.)

Irta: Révész Emil.

Ilyen felügyelő bizottságokkal a részvénytársaság nem rendelkezik, az igazgatóság cselekményeiben nem részes, tehát nem rendelkezik független szervvel, hanem legfeljebb társigazgatókkal, vagy az igazgatóság egyik változatával bír.

A felügyelő bizottság ténykedésében tegyünk világosan különbséget a között, hogy mit képes tehát tartozik és mit nem képes teljesíteni?

A kereskedelmi törvény a felügyelő bizottság kötelességévé teszi, hogy a társaság üzletvitelét minden ágazatában állandóan éber figyelemmel kísérje és az üzletekről minden időben tudomást szerezzen.

E végből a társasági ügyekről az igazgatóság révén bármikor értesülést szerezhet a könyvekbe és iratokba általa kijelölt tagjai útján betekinthez és a készleteket megvizsgálhatja.

Ezt tartozik és képes is megtenni a felügyelő bizottság.

Ugyancsak a törvény értelmében a felügyelő bizottság kötelessége volna az évi zárószámadásokat, a mérleget is, megvizsgálni, tehát az egész számvitelt a fedezeti okmányokkal kapcsolatban kritikailag is revidálni, hogy a vállalat valóban a törvény által megkívánt rendes kereskedői gondossággal járt-e el; mert e nélkül a kívánt vizsgálat el nem képzelhető.

A felelet, hogy: erre a felügyelő bizottság nem képes tehát tőle nem is követelhető.

A gyakorlatban a „tartozik“ és „követel“ a kötelesség és képesség között meghasonlás keletkezett, — valóságos könyvbírálat és ellenőrzés helyett színlelt revíziók, úgynevezett „kémpróbák“ fejlődtek ki. Pedig a kémpróbákban rejlt nem kicsinylendő veszedelmek hány társaságnak okozták már végromlását. Nem csoda, ha a szerzett szomorú tapasztalatok alapján azt halljuk: akár ellenőriz, akár nem ellenőriz a felügyelő bizottság, egyre megy! Ha ellenőrzési kötelességét nem teljesíti egész vagyonával egyetemlegesen felelős.

Ha a társasági vagyon romokban hever, ha a hitelezők vagyonukat elvesztették, a csődöt megnyitották, nagyon gyenge vigasz még az esetben is, ha a felügyelő bizottság a kárt tényleg meg is téríti. Mi történik azonban akkor, ha a szavatossági kötelezettség miatt hozadalmas perek keletkeznek, ha a felügyelő bizottság nem rendelkezik elegendő vagyonnal, vagy a vagyon az asszonyé, melylyel nem éltek vagyonszövetségben?

Meg kell akadályozni, hogy a dolgok egyáltalában idáig fejlődhessenek és ne várni összefonatokkal addig, míg a bankbubás, összeomlás bekövetkezik. Ez a veszedelmes meredély a könyvelésben keresendő!

Ezt ellenőrizni, a törvény értelmében, a felügyelő bizottság kötelessége volna, de általánosságban úgy látszik, annak eleget nem tesz. Ott, a hol felügyelő-bizottság által megejtett mérleg-revizióról van szó, valóságban „szinlelt revíziót“ felülvizsgálatot kell érteni. A felülvizsgálat, ellenőrzés sem nem könnyű, sem nem egyszerű, mert a felülvizsgáló közegetől a vállalat üzemenek és a vonatkozó törvényeknek alapos ismeretét követeli, továbbá szakértelmet és éleslátást kíván.

Fogjuk meg tehát a dolgot az üstökénél, vegyük le a terhet — mely már annyi nyomorusághoz vezetett — a felügyelő bizottság vállairól és létesítsék állami részvényhivatal, mely, egyéb funkciói mellett, felülvizsgálókat (revizorokat), küldene ki bizonyos turnusokban az összes társaságokhoz bírálat és revideálás végett.

A mint a tűzhelyen izzó lángparázs magában a kályhában alszik el, úgy a visszaélések is csirájukban fojtandók el, ott a hol keletkezhetnek és nem felületes életnyilvánulásaikban. Ez a hely pedig a napló, pénztár, letéti könyvek, örörvások és fölfelé... a mérleg.

Ha nem akarunk ilyen messze elmenni, ha egyik, avagy a másik részen aggály merül fel az állami beavatkozás tekintetében, bízzuk ezt a kereskedelmi és iparkamarákra, mint a legilletékesebb faktorra, kik arra alkalmas személyeket felülvizsgálóként választanak. E revizorok fizetése a kamara kerületébe tartozó összes intézetek által arányos beosztás mellett volna fizetendő. Az államnak egy filléréje sem kerülne, a pénztárak és betevők pedig nagyon sokat nyernének vele.

E revizorok minimális joga és kötelessége törvényen szabályoztatnák. A revizorok minimális jogához tartoznának: az összes könyvek, fedezeti okmányok, levelezések, jegyzőkönyvekbe való betekintés az összes pénztári értékek megvizsgálhatása; röviden: korlátlan ismerete

mindannak, a mi őt az üzletvitel és üzleti állapot felől világosan tájékoztatni hivatva van nemkülönböztetve az alkalmazottaknak bevonhatása, azaz felvilágosítás adási kötelezettsége a reviziónál, mert a mai protekciós klikk-rendszer mellett hallgatásra vannak utalva; pedig hány alkalmazott beszélné szívesen, hogy a pénztár-tézet egészséges vezetésének és prosperálhatásának megszilárdításával a saját lételet is biztosabbá tegye!

A kötelességek minimumaként az évi mérlegnek a vonatkozó összes segédkönyvek és fedezeti okmányok alapján való beható megvizsgálása a zárlati vagyonszámtételre alkalmazott taxáció, az anticipációk, átmenő tételek helyességének felülbírálat, és alapon esetleg új mérleg szerkesztése — és az osztalékul kiadni szándékolt összeg fölötti bírálat mondatnák ki.

A revizoroknak az üzletvitelre és állapotra tett észrevételei, a szükséghez képest, jelentés alakjában a részvényesekkel is közölnének. A revizorokat, mint teljesen független minden mellékérdekektől ment egyéneket tudom elképzelni és a kik kipróbált szaktudásokkal a részvényeseknek teljes garanciát nyújtanak arra nézve, hogy a számvitelnek és üzleti állapotnak minden ízében szakszerű és igazán hatályos vizsgálatát és felülvizsgálatát fogantositánák.

Olvastam legújában egy általam személyesen ismert igen művelt kereskedőtől származó ama proposícióról, hogy az „Oszták-Magyar-Bank“ — tekintettel ama kiváló vezérszerepre, melylyel a monarchia mindkét felében bír, és hogy majd minden nevezetesebb gócponton fiókokkal rendelkezik — bizatnék meg az ellenőrzéssel, mit a fiókok vezérői volnának hivatva teljesíteni.

E terv ellen azonban alapos aggályaim vannak.

Az „Oszták-Magyar-Bank“, bár államilag magánvállalat, majdnem minden számbavehető intézettel visszszámítolási összeköttetésben van.

Ha a fióktézetek vezetői, mint revizorok, hiányokat, visszaéléseket fedeznének fel, avagy a társaságnak veszteséggel záródnék üzleti éve — mi a körülmények szerencsétlen találkozásai folytán némelykor a kellő elővigyázat mellett is megtörténhetik — az Oszták-Magyar-Bank, a legnagyobb valószínűséggel, beszüntetné üzleti összeköttetéseit, mi a tömeges betétfelmondások révén az intézetet válságba kergetheti.

Takarékpénztáraknál, különösen Magyarországon, igen gyakran a takarékbetétek összege, tehát a bizonytalan lejárati tartozások, egyáltalában nem állanak kellő arányban a tiszta vagyon összegével és sok esetben ötvenszeresen, sőt százszorosan is felülmúlják.

Ez ugyan egyrészt azt bizonyítja, hogy az illető takarékpénztár igen nagy mértékben élvezi a közönség bizalmát; de másrészt ez az aránytalanság kedvezőtlen pénzügyi helyzetet teremt; mert mennél több a takarékpénztárbetét, annál nagyobb mértékben számíthat le, pl. váltókat, s a betétek biztosítását ily esetben jóformán csak a leszámitolt váltók képezik; pedig ezek között mindig akad kétes értékű is, s ha a behajthatatlan követelések összege valamely rosszabb közgazdasági évben felszaporodik, csőd esetében a betevők bajosan kapnák vissza betétüket egészen; mert ha pl. a váltótárca állomány értéke 50-szerese a tiszta vagyonnak, a behajthatatlan tételek értéke igen könnyen elérheti, sőt felül is mulhatja az alaptőke összeget a tartaléktőkével együtt.

Ama kívánságok, hogy a felügyelő-bizottság kötelezettnék bizonyos számú névre szóló részvények átvételére, és hogy az igazgatóság más vállalatokban felügyelő-bizottsági teendőket ne végezhesen, figyelembe volna ugyan veendő; de a lényeg, a mit újból hangsúlyoznom kell, az ellenőrzésnek mintegy a lelke, a könyvelésre irányuljon. A jelszó: revidálni, revidálni és újból revidálni. Más hatályos eszközzel épenséggel nem rendelkezünk.

Hogy a revízió miképp ejtessék meg és melyek azok a tipikus esetek, visszaélések, melyek bankbukásokhoz szoktak vezetni; arról az igen tisztelt szerkesztő úr engedelmével más alkalommal fogok beszélni* mikor e kérdést egy újabb bankbukás — azt hiszem már közel jövőben** újból aktuálissá teszi.

A ki a mai közgazdasági életet figyelemmel kíséri, könnyen észreveheti, hogy az ipar és vele kapcsolatban levő hitelügyek képezik a legfontosabb közgazdasági kérdéseket.

A jelenkorunk gyorsan és szünet nélkül haladó technikája újabb és újabb vállalatok létesítésére ösztönöz és tagadhatatlan, hogy a szükséges nagyobb tőke összegyűjtésére a részvény társasági forma a legalkalmasabb és valóban a legterjedtebb is.

Olyan időben, midőn a részvény egész közgazdasági életünket uralja és ez a papír iga-

zán oly veszedelmes expozív anyagokat tartalmaz, miben is álljon az önségély?

Elővigyázatos legyen a közönség bankjai megválasztásában és a tőkeelhelyezésre szolgáló papirjai beszerzésénél. A közönség ennek eleget vél tenni akkor, midőn válogat a fényes üzleti eredményt felmutató mérlegek közt és az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjai sorában fényes nevek és titulusok viselőit találja, — csak utólag derül ki, hogy a mérlegek nem reálisak, telvék visszasságokkal és a vezető személyiségek, a fényes titulusok árnyékában meghúzódva, közönséges sivarlelkű üzérkedők és szédelőgök.

Reasszumálva röviden a fentiek, kívánatos lenne:

1. hogy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok számvitelének intenzív ellenőrzésére független revizorok alkalmaztassanak;

2. törlése, módosítása, ill. tőleg leszállítása a felügyelő-bizottság feladatainak;

3. amíg a vállalat meg nem szilárdul a társasági tőke gyengítésére vezetett időközi kamatok megszüntetése;

4. bizonyos mennyiségű névre, szóló részvénynek a társaság igazgatósága és felügyelő-bizottsági tagjai által (pl. az Oszták-Magyar-Banknál) leendő letéteményezése;

5. megtiltása annak, hogy az igazgatóság felügyelő-bizottsági tisztet elvállalhasson;

6. megtiltása, hogy ezen organumok bármely üzletben, mely a társaság üzleteivel összefüggésben lenne, magánaton, vagy megbízottja által részt vehessenek.

Vármegyei ügyek.

Hivatalvizsgálat. Hadik Béla gróf főispánunk a múlt hónap 26-án váratlanul megjelent Sztropkón, s titkára közreműködésével leghehetőbban megvizsgálta a szolgabírói hivatal ügyvezetését és ellátását. A vizsgálat 2 napon át tartott. — Sztropkó község adminisztrációjának vizsgálatát a főispán, közbejött okok miatt, elhalasztotta.

A belügyminiszter a szinügy pártolása érdekében bő és tartalmas leiratot küldött a törvényhatóságokhoz. Felhívja őket, hogy egy régebbi rendeletének szerezzenek érvényt minél előbb s minél sikeresebben. A rendelet e része a következőképp hangzik: „Olyan helyeken, hol már egy szintársulat működik, azon idő alatt semmiféle más szintársulatnak, daltársulatnak, lovárdának helyhatósági engedély nem adható.“ És felhívja a miniszter a hatóságot a szinművészet nagyobb pártolására s a következőképp fejezi be: Elsőrendű hazafias kötelessége a törvényhatóságoknak, a szinművészetnek saját részéről való támogatása és a kulturmissiót nem teljesítő vállalatoktól való megóvása.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter elrendelte, hogy *dohánytőzsdések* (dohányárusok) *levélpapírral, képes levelezőlapokkal* és egyáltalán oly papírművekkel, melyek a dohányzázhoz nem szükségesek, csak külön iparigazolvány alapján kereskedhetnek.

A tiszújítás törvényhatóságunk területén, mint értesülünk a f. hó 18-ik napjára tüzetik ki. A választás alá kerülő tisztai állások betöltését tárgyzó pályázatok, előreláthatóan, a „Zemplén“ jövő számának Hivatalos Részében már közreadatnak. A betöltendő állások és a velők járó összes évi illetmények a következők: alispáni (8200 K.) főjegyzői (5400 K.), I. aljegyzői (3800 K.), II. aljegyzői (3000 K.), III. aljegyzői (2860 K.), IV. aljegyzői (2440 K.), V. aljegyzői (2440 K.), árvaszéki elnök (5000 K.) öt árvaszéki ülnök (egyenként: 4000.) árv. sz. jegyzői (2600 K.) főügyészi (4600 K.), I. alügyészi (2800 K.), II. alügyészi (2800 K.), főpénztárosi (4200 K.), ellenőri (2800 K.), 8 főszolgabírói (egyenként: 5300 K.,*) tizennégy szolgabírói (egyenként: 2700 K.)

Közpénztárak vizsgálata. Az alispán elnöklele alatt működő bizottság legutóbb nov. hó 27-én vizsgálta meg a t. vármegyének szigorú gonddal kezelt közpénztárát és azokat most is, mint máskor, a legteljesebb rendben lévőnek találta. — Volt pedig a vagyoni állapot nov. 27-én a vármegyei pénztárban: 728,522 K. 80 f; a gyámpénztárban: 1,121,298 K. 69 f; így együttesen a számba vett, számonkért és felmutatott vagyonszámlát: 1,849,821 K. 49 f. volt.

A vármegyei két nyugdíjintézet nov. 27-én, vagyis a legutóbb tartott pénztárvizsgálat alkalmával, együtt 292,064 K. 31 f. pénz- és értékvagyonnal rendelkezett; abból 50,390 K. 41 f. a jegyzői nyd. intézeté.

* Az uhelyi j. főszolgabíróé 5500 K., a sztropkalé 4900 K. Szerk.

* Szívesen hallgatjuk.
** Quod Deus avertat!

Allatgyógyászat. Zemplén vármegyében a ragadós állati betegségek állása ez volt a f. évi nov. hó 20-án. *Lépfene:* Kis-Tárkány, Márk és B.-Keresztur községekben. — *Veszétség:* O.-Liszka, Tolcsva és V.-Ujfalu községekben. — *Rühkór:* B.-Keresztur, Szerenes, Erdő-Bénye, Orosz-Poruba, Zavada és Kolcs-Hosszmező községekben. — *Sertésvész:* Ag-Csérnyő, Battyán, Boly, Lácza, Lelesz, Nagy-Tárkány, Rad, Semjén, Szolnocska, Zétény, Egres, Kozma, Upor, Homonna, Mocsár, Oreszka, Barancs, Ruda-Bányáska, Sárospatak, Vég-Ardó, Berzék, Mád, Monok, Szerenes, Takta-Harkány, Brusnyicza, B.-Kisfalud, O.-Liszka, Matyasóczy, Stefanóczy, Szacsur és Tapoly-Izsép községekben.

Levél a Bodrogközről.

Király-Helmecz, nov. 28.

Zemplénvármegyénk „Bodrogköz” nevű kies vidékén van egy csendes kis hely: *Boly* község. E csendes kis községbe gyülekezett f. évi november hó 12-én a mágnásosztály néhány tagja, a kerület orsz. képviselője, a vármegye közszere-
tetben élő elispánja számos előkelőkkel, a felszige-
t és a szomszédos vármegyék intelligenciája, a kassai káptalannak három tagja, a Bodrogköz összes lelkészei, Szaboles és Zemplén vármegye róm. és gör. kat. esperesei, számos lelkészei, hogy ngs. és ft. *Szepessy* Ede kerületi esperes, szentszéki tanácsos urat gajdobrai préposttá történt kinevezetése alkalmából üdvözölje.

Megható ünnep szemtanui valának a jelenlétük. Örömkönyvek ragyogtak a szomszéd községekből összesereglett nép szemében, midőn nagyrabesült lelkészüket, ily nagyszámú előkelőség jelenlétében, paptársainak fényes segédlete mellett szent miséje végzésénél az Ur oltára előtt préposti ornátusában látni volt szerencsés.

Mély és maradandó benyomást gyakorolt minden jelenlétre a tisztelgők látása, kik elhalmozták szerencsekívánataikkal az ünnepeltet.

Tisztelgések után a szeretett kedves házigazda asztalához ült a fényes társaság, mint vendégsereg.

Vidám társalgás közt élvezték a jelenlétük a legszivesebb vendéglátásáról messzeföldön ösmert házigazda magyaros konyhájáról kikerült izletes, jónál jobb ételeket. E közben a házigazda emelkedett először szólásra, hű jobbbágyt értelemmel mondva igen lelkes pohárköszöntőt dícsőségesen uralkodó királyunkra, *I. Ferenc József* öfelségére. A jelenlétük állva hallgatták, harsogó éljennel kísérték a gyönyörű tószót, miközben az énekkar a nemzeti Himnusz zendítette reá.

Második toasztjában megemlékezett az ünnepelt *Bubics* Zsigmond dr. őceciájáról, szentegyháza főpásztoráról. — *Őceciájáról* *Wlassics* Gyula dr. vallás- és közoktatási miniszter uról, — a kassa-egyházmegegyei jelenlét s távollevő káptalani tagokról, — a lelkésztársairól, az egybegyűlt jelenlét vendégekről — távollevő urakról, jó barátairól — végül pedig az ötlet rajongásig szerető hűveiről. Keblének őszinte meleg érzetnek adott kifejezést az elmondottakban, mely a nagyrabesülés elismerő hangjával találkozott. Ezután vége-hossza nem volt a minden oldalról megnyilatkozott szeretet és tiszteletnek, mely szépnél-szebb felköszöntők formájában nyert igen lelkes kifejezést.

E csendes helyre, Bolyba, zarándokolt nov. hó 27-én a Bodrogköz rk. tanítókarja, hogy ők is kifejezzék szeretetöknek és ragaszkodásuknak érzelmét.

A rk. néptanítók tisztelgését „alakuló kör gyűlés”-ök előzte meg. A tisztelet és hódolat érzelmét a szeretett prépost ur előtt *Csipkés* János leleszi, jelenben már nyugalmat élvező tisztos veterán tanító mondotta. *Szepessy* prépost ur őnagysága szokott nyájassággal köszöntötte meg a tisztelgést, biztosítván a tanítói kart soha nem szűnő jó indulatáról, s egyben ő is, mint tanító, vállvetett kintartásra és munkaszeretetre buzdította a tisztelgőket.

Tisztelgés után dusan terített asztalához ültek az ünnepeltnek, a ki toasztjában ismét hangsúlyozta a testület iránt táplált jóindulatát, egyben pedig felbecsülhetetlen munkás életükre Isten bőséges áldását kérte.

Ezután *Lipták* István leleszi kántortanító emelkedett fel. Szellames beszédében rámutatott a tisztelgést megelőző kör gyűlés határozatára, hogy t. i. a „kör” egyházi elnökül prépost ur őnagyságát óhajítja megnyerni. Azután a kör gyűlésnek azon óhaját, hogy enapot megőrkítendő Zemplén vármegye tanítók árvaháza létesítése céljából 100 koronát ajánl fel, oly kikötéssel, hogy ez az alapítvány „*Szepessy*” néven kezeltesék. Ebbeli reményében nem is csatlakozott, mert szeretve tisztelt prépost urunk becses nevének nem csak odaigérésével örvendeztette meg a kört is, hanem szíve nemes sugallatát követve,

a maga részéről 200 koronát ajánlott fel s azt logott a kör rendelkezésére bocsájtani kegyeskedett.

Prépost urnak a közérdek iránt megnyilatkozó s jól eső kijelentésének igen lelkes megéljenése után állott fel *Lukács* István k.-helmezi kántortanító, mint a megalakult kör elnöke. Mélyen átértett szavakban mondott a kör nevében forró köszönetet prépost ur kegyes adományáért, biztosítván őnagyságát, hogy a hála és ragaszkodás csak fokozza és tökéletesbitik a néptanítóságnak iránta eddig is mélyen érzett ragaszkodását, tiszteletét.

Adjon isten sok ily nemes érzésű főpapot az egyháznak és hazának. Ln.

Különlélek.

— **Királyi adományok.** Öfelsége a király, kabinetirodája útján és főispánunk közbenjárásával *Dankó* Gusztávné részére 40 kor. — *Berleczi* István barkói r. kat. tanítónak 30 kor. — végül özv. *Kudelasz* Józsefné t.-terebesi lakosnak 20 kor. legkegyesebb adományt küldött.

— **Személyi hírek.** *Szieber* Ede kir. tanácsos, a kassai tankerület főigazgatója, Sátoralja-Ujhelyben most végzi a tanítás módját és eredményét ellenőrző látogatásait a piaristák főgimnáziumában. Ebből az alkalomból a főgimnázium ifjúsága szeretett főigazgatójának tiszteletére nov. hó 27-én matiné rendezett a következő műsorral: 1. Uri kedvtelések. Nyitány. Előadta az ifj. zenekar. 2. Ima. *Verdi* Nabucco című operájából. Előadta az énekiskola vegyeskara. 3. Népdalegyveleg. Előadta az ifj. zenekar. 4. Teremtőhöz. Előadta az énekiskola férfikara. 5. Üdvözlő beszéd. Mondotta *Bakajsa* Andor VIII. o. tan. az ifj. önképző-kör elnöke. 6. Felköszöntő. Abttól, előadta az ifj. énekiskola vegyeskara. — A főigazgató, az ifjúsáért lelkesedő, nemes szívvel, meleg, és önértetes munkára buzdító szavakkal köszöntötte meg az ovációt. — *Péter* Mihály, gálszécsi lelkész, a f. zempléni ev. ref. egyházmegye összes egyházainak szavazataival, vagyis egyakarattal főjegyzővé választotta, a mint ezt a f. évi nov. hó 27-én ülészet szavazatbontó bizottság konstatálta. Az e. megyei uf főjegyző, t. barátunk és munkatársunk, e szép kitüntetéséhez fogadja szerencsekívánatunkat!

— **Esküvő.** *Viczenty* Ferenc, a nagy-tárkányi kir. dohánybevéltárnál ellenőr, tegnap lépett házasságra Ujhelyben *Répássy* Anna kisasszonnyal, özv. *Répássy* Jánosné Csiszár Vilma urnó kedves szép leányával. A szerető ifjú párnak őszintén gratulálunk!

— **Andrásnapja.** *Lehoczky* Endre szinai rk. esperes-plébános, vm. közigazgatási tag tisztelt barátunknak és munkatársunknak tegnap volt a nevenapja. Ujhelyi barátai és tisztelői őt ebből az alkalomból szíves és meleg hangu táviratban üdvözölték. — *Kovács* Endre, az ujhelyi főgimnáziumnak népszerű és közszeretett álló igazgatója, szintén névnapját ülte tegnap. A jó barátok, tanártársai és tisztelőinek nagy serege kereste fel az igazgatót e napon, hogy szívből üdvözölje. A tanulóifjúság neve előestéjén zenés-szerenáddal lepte meg, tegnap délelőtt pedig üdvözlő beszéd, szavalt, ének- és zenedarabokból álló hangversenyt rendezett tiszteletére, melyen a tanárkar s az egész ifjúság részt vett. — A két Endrét mi is szívből köszöntjük!

— **Gyász.** Szomoruan és fájdalomtól megilletődött szívből jelentjük a gyászos hírt, hogy szigethi *Barthos* István m. kir. honvédszázados t. barátunknak fiatal neje, *Páy* Margit urasszony, a f. évi nov. hó 26-án, életkorának még nem egészen 28-ik évében, rövid 14 napi betegség, de súlyos szenvedés után meghalt. A sorsapástól mélyen sujtott férj bánatát és fájdalmát enyhítse az az őszintén megnyilatkozó közrészvét, a mely e szomorú esetről olyan meghatóan és imponáló módon nyilvánult. — Temetése *Kazinczy*-utezai lakásukról nov. 27-én d. u. 2 órakor ment végbe. A pompás koszorúktól övezett ravatal a tágas udvar közepén volt fölállítva. Azon nyugodott a esillogó fehér érekporsó, melyet a gyászba borult férj, kesergő testvérek, rokonok, barátok és tisztelők szebbnél-szebb koszorúinak halmaza ékesített. A temetésen ott láttuk a város ura és női közönségét ugyszólván kivétel nélkül. A honvéd tisztikar teljes számban és *Benárd* Jenő őrnagy parancsnokkal jelent meg. sorakiban a miskolczi ezred parancsnoksága részéről *Lengyel* őrnagy és *Géczy* százados voltak jelen; ezeken kívül pedig a honvédszázalój legénysége is megjelent, hogy szeretett századosuk bánatában ők is osztozzanak. A temetés szertartását *Fejes* István ref. esperes lelkész végezte, megható gyászbeszédet és imád mondván a kedves halott felett. Ezután a ref. kórus hangjainál a gyászoló családtagok emelték kocsira a koporsót, míg a koszorukat külön kocsihoz tették. Így indult a menet óriási közönségtől kísérve a köztemetőhöz a hol

a főbejáratnál a férj bajtársai emelték le a koporsót. A sirszélén, mikor a pap imája s a kórus éneke elhangzott, fájdalmasan és lágyan zendült meg *Lukács* bandájának két nótája, a megboldogultnak kedves dalai: *Cserebogár*... és a *Lehullott a rezgő nyárfa aranysárga levele*. A szivig ható édes hus hangoknál földeltek el a drága koporsót. Ny. b!

— **Egy felolvasó estéről.** A sátoralja-ujhelyi ev. ref. egyház lelkészi lakának tanácstermében minden héten esütörtökön esőndben, zajt nem ütve és mégis mindig fokozottabb érdeklődés mellett vallásos jellegű felolvasó-estek folynak le, dícséretet szerezve mindazoknak, kik e szerény igényű, de jótékony hatású összejövetelek létrehozásában buzgólkodnak. Ujabban az esték voltaképeni szervezői, t. i. *Harsányi* István ref. segédlelkész és *Szalay* Béla ref. tanító, egy vegyes-énekkart is szerveztek, mely már első szereplésével is biztosította magának a hallgatóság rokonszenvét. Az e héten, nov. 28-án d. u. 5 órakor lefolyt felolvasóest iránt még az eddigieknél is imponálóbb érdeklődés nyilvánult. S az est egész műsora ezt az érdeklődést teljes mértékben meg is érdemelte. — A gyülekezési éneklés után *Harsányi* István s.-lelkész mondott rövid, bensőséggel teljes imát. — Majd *Rohoska* József sárospataki teológiai tanár tartalmas, alaposan kidolgozott felolvasást tartott „Egy bujdosó református gyülekezet a XVI. században” címmel. Utána *Berzsenyi* „Fohász”-át adta elő *Szalay* Béla gondos vezetésével a most alakult vegyeskar, melynek tagjai: *Székely* Sándorné, *Gárdonyi* Józsefné, *Bartók* Kamilla, *Szigethy* Lidia és *Nagyváthy* Anna urhölgyek, valamint *Bakos* Elek, *Lábos* Béla és *Mester* Desző. A sikerült előadás erősen rácsafolt a kezdetnek állítólagos nehézségeire. — A tapsok után *Bakos* Elek ügyvédjelölt lépett az emelvényre s nem mindennapi előadóképességgel, igen szép rutinnal szavaltta el *Tompa* Mihálynak „*Bosnyák* Zsófia” c. szép költeményét. — Ezután a „*Szemiramisz*” c. operából daloltak el egy lélekemelő részletet *Szalay* Béla vezetésével *Mester* Desző, *Csizy* Béla, *Lábos* Béla és *Bakos* Elek. E kvartet nagyban emelte az est művészi színvonalát. Következett *Harsányi* István s.-lelkésznek egy szavaltata. *Fejes* Istvánnak „*Jézus a tengeren*” c. kiváló versét adta elő mély érzéssel, a mű szépségeit teljesen kidomborító szavalásban. — Utána kellemes meglepetésként *Spisovszky* Sarolta polg. isk. növendék szavaltta el *Tompa* Mihály „*Harangszó*” c. költeményét egy ily kis leánytól szokatlan, sőt meglepő ügyességgel. A szép est gyülekezeti énekléssel végződött. A közreműködő urhölgyek és férfiak a kivívott eredményt mindannyian a legszebb sikereik közé sorozhatják. (i. zs. b.)

— **Halálozások.** Részvételt közöljük, hogy *Kelner* József a m. hó 28-án 71 éves korában meghalt. Az elhunyt mint reális vagyonos kereskedő évtizedeken át széles körökben volt ismeretes s mindenkor jó hírnévnek örvendett. Részt vett a közügyek intézésében és különösképpen mint a sátoralja-ujhelyi ipar-, termény- és hitelbank, továbbá a sátoralja-ujhelyi takarékpénztár igazgatósági tagja és az izr. hitközség előjárója fejtett ki hosszú időközön át elismerésre méltó tevékenységet. Halálát melyet sok és hosszú szenvedés előzött meg, a kiterjedt rokonságon kívül banatos özvegye és négy gyermeke siratja. Temetése 29-én d. u. 1/22 órakor ment végbe fűtcai lakásáról a gyászoló családtagok, rokonság, tisztelők és igen nagyszámú előkelő közönség részvételével. — *Koranyi* Mihály birtokos, *Bilanovits* István helybeli kereskedő apósa, a mult hó 25-én Ujhelyben meghalt. 27-én temették el a gyászoló család és rokonok részvételével. — *Fuksz* János ujhelyi kéményséprőmester a m. hó 25-én 42 éves korában meghalt. Temetése 26-án ment végbe nagyrészvét mellett. — Részvételt közöljük, hogy *Gesztly* községben, f. évi nov. 25-én, vattai és szentmártonkátai özv. *Batta* *Gedeonné*, szül. *putnoki Putnoky* *Ilona* urasszony, élete 63-ik és özvegyiségének 6-ik évében, szívvelütés következtében váratlanul elhunyt. Ny. b.

— **Ruby** bíró *gyilkosa* elítélve. Az esküdszék, mint ma egy hete előre jeleztük a m. hó 25. 26. és 27-én rendkívüli nagy érdeklődés mellett tartott tárgyalás után ítelt *Ruby* Pál homonnai aljárásbíró gyilkosa: *Rulyák* István felett. A tárgyalás harmadik napján d. u. 1/22 órakor hirdette ki *Fornszek* Béla tsz. elnök azi tétlet melyszerint, a szándékos emberölésben bűnösnek talált vádlott 15 évi fegyházra ítéltetett. Megemlítjük, hogy mint közbíró *Sárospataky* József s mint védő *Fried* *Lajos* dr. szerepeltek és mind a ketten kiválóan mindenek elismerésére feleltek meg nehéz hivatásuknak.

— **Megnyugtatásul.** Félhivatalos uton érkezett hozzánk a szinai csendőrök járőrének a szinai járás főszolgabírói hivatalához a f. évi nov. 22-iki kelettel beadott hivatalos jelentés, melyből megnyugvással értesültünk hogy a *Zubna* községben legutóbb dúlt és a „Zemplén” mult számában szelöltetett tüzeset keletkezésének

Folytatás a II. mellékleten.

nyomozása alkalmával kiderült, miként a f. évi nov. 14-én dült tűz természetes következménye volt az ott ugyanaz nap támadt kéménytűznek, következményképp gyújtogatásra, vagy épp „pyromania”-ra gondolni a jelen esetben képtelenség. Szolgálatnak e sorok *Zubna* helység lakóinak teljes megnyugtatására.

— **Kézre került libatolvaj.** A múlt héten a rendőrség Kovalecsik Mihály, az özv. Besenyey Gáborné tanyáján szolgáló gulyás személyében veszedelmes baromfi tolvajt fogott. A mint a nyomozás kiderítette, ez a vakmerő tolvaj már hónapok óta üzte merészen és büntetetlenül a liba- és tyuklopásokat. Gazembersége mellett bizonyít, hogy urnójától rövid idő alatt 26 baromfit lopott. Ezen kívül sokszor megdézsmálta Perlstein gőzmalom liba- és tyukketreczét is, nemkülönben a Ronyva hidon túl eső házak udvarain követte el a lopásokat, míg végre a múlt héten, a mikor a Blumenfeld vámostól lopott libát akarta értékesíteni, rajta vesztett és a rendőrséghez került. A nyomozás folyamán sült ki rá a sok turpisság a miért rövidesen méltó büntetését majd el veszi.

— **A gyermek betegségek** keletkezéseinek meggátolhatása abban rejlik, hogy a gyermek oly edzett és erős ellentálló képességet kifejtő szervezettel bírjon, mely a baj csiráját fejlődni nem engedi. Különböző de általános tudott dolog, hogy csak egyetlen szer létezik, mely a hozzá fűzött várakozásnak minden tekintetben megfelel; s e szer a csukamájolaj. A gyermekek a közönséges csukamájolaj bevételétől undorodnak s ezért nagyon hézagpótló a Zoltán féle csukamájolaj, melynek sem ize, sem kellemetlen szaga nincs s gyermekek, valamint felnőttek szívesen veszik be. Táperjeje nagy és könnyen emészthető. Üvegje 2 korona a gyógyszerárakban.

— **Kedélyes szigorló** A professzor kéri a szigorlót: Mi a közjog, mi a magánjog, mi az ésjog? — Közjog — ugymond a kérdezt — ha mindenki cuhol, akkor a cu-kasszához mindenki hozzájárulhat. Amde, ha az első ferblire megy, két hatossal besszerelhet, ez már magánjog. Hanem ha valakinek a markában rongyos tizenhét van és mégis el tudja ijeszteni az ellenfelét, ez — kérem — már ésjog!

— **Menyasszonyi fehérnemű kelengye árjegyzékem** célszerűen összeállított legutolsó kiadása megjelent. Példányát és mintákat bárkinek kívánságára frankó küldöm, hogy gyártmányaim kitűnő minőségéről és jutányos áruimról meggyőzzem. Fehér József Budapest Váci-utca 23.

— **A Horgony Pain-Expeller** igazi népszerű háziszerré lett, mely számos családban már több mint 32 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csúznál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő háziszér jó eredményel használtatott az influenza ellen is és 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható, de bevásárlás alkalmával mindig határozottan: „Richter-féle Horgony-Pain-Expeller” vagy „Richter-féle Horgony-Liniment”-et tessék kérni és a „Horgony” védjegyre figyelni kell.

— **Egy 180 frtos pedálos cimbalmot** elad Domonics Mihály állami tanító Alsó-Hrabócson.

— **A polg. isk. III. osztályát magánaton végző** növendékek mellé — ugyancsak a fenti osztályra készülő — tanulótárs kerestetik, ki a fentivel együtt magánoktatás által a vizsgálatra előkészítettnek. Tekintve azon körülményt, hogy ketten-hárman részesülnének együttes oktatásban, a díjazás is mérsékeltebb volna. Érdeklődők a szükséges információkat e lap kiadóhivatalában nyerhetik.

— **Lapunk mai számából** a „Hirek a nagyvilágból” és a „Hirek az országból” állandó rovatok — egyéb közlendők nagy száma miatt — kisorsult.

Színház.

Bármennyire is szeretnők írni, hogy színtársulatunk már minden szerepkörében megerősítve és kiegészítve vonzó repertoárral működik: isten látja a lelkünket, hogy nem tehetjük. Még mindig tátonganak betöltetlen ürességek a szerepkörökben. Így pl. a koloratura-kérdés még mindig megoldatlan, az apa-színész szerepkört is igen gyenge kezében látjuk. Sőt többet mondunk: utóbbi időben a szerep nem tudások is rontják az ensemblét. Direktor ur: nagyobb erélyt, több szigort tessék érvényesíteni! Ugy tudjuk, hogy a „házi törvények” minden esz-közt oda nyujtanak az igazgatónak, hogy azok-

kal a mulasztó tagokat instigálja önbecsülésre és szorgalomra. Nem egy tehetséges tagja van színtársulatunknak; érthetetlen hogy mindamellett nehezen tanulnak.

A lefolyt héten ülésezett a színügyi bizottság is. Meghivatott és jelen volt Mezei igazgató is. Igéretet tett hogy a színpadtól úgy is visszavonuló mostani primadonna helyére új szubrettnak Ragányi Izát, a kecskeméti színház primadonnáját, koloraturának pedig Kardos Boriskát szerződteti, s egyáltalán hogy mindent el fog követni a dec. 3-tól számított fél szezon alatt a közönség szimpátiájának visszahódítása érdekében. Műsort is terjesztett be. Műsorát a bizottság azzal a megjegyzéssel, hogy kevés benne az ujdonság és sok az ismétlés, tudomásul vette.

A hét története ez:

Szombaton, nov. 23-án, „Kis alamuszi”, e héten másodsor, változatlan szereposztással, fél ház előtt.

Vasárnap, nov. 24-én, „Sárga csikó”, Csepreghy népszínműve került színre sikerült előadásban, de kis közönség előtt. — **Horváth** (Laczi) kellemes hangjáért ma is igen tetszett. — **Várady M.** (Erzsi) a régi magyar dalokat igen kedvesen énekelte. — **Tábori** (Icike) sikerült alakításán kitűnően mulatott a közönség. — **Bay** (Bogár) a betyár dalokat sok érzéssel énekelte, Csiki (Márton) valamint Gulyás (puszta bíró) egészen jók voltak.

Hétfőn, nov. 25-én, zónaelőadásul az „Arany kakas” másodsor, az előbbinél kevésbé jó előadásban. Dobónál sokkal jobb Dachselmajer volt **Tábori**; Csiszerné egészen kedvtelenül játszott.

Kedden, nov. 26-án, „Gyurkovics leányok” fél ház előtt, bár a tűrhetően jó előadás nagyobb közönséget is megérdemelt volna. **Pataky R.** (Katinka), **Berlányi V.** (Mici), **Radó R.** (Sári), **Várady M.** (Ella) mindmegannyian kedves és bájos Gyurkovics leányok voltak; **Szelényi E.** (Gyurkovicsné) sikerülten mutatta be a hét leánnyal megáldott Gyurkovics-mamát; **Remete** (Horkay), **Gulyás** (Gida), **Tábori** (Jankó) is nagymértékben hozzájárultak az est sikeréhez.

Szerdán, nov. 27-én, a „Cornevillei harangok” regényes operet volt színen majdnem telt ház előtt jó előadásban, csak a 2-ik felvonás fegyvertára keltett a diszletek hiányossága miatt visszatetszt. **Gergely Giza** (Szerpolet-teje) nagyon ügyes és kedves volt; az utolsó felvonásban mint „Grófkisasszony” is tetszett nagyon Sok tapsot kapott. **Horváth** (Henry) rekedten énekelte, **Dobó** (Gáspár apó) sikerült kreatura volt, különösen jól játszotta az utolsó felvonás örültjét; **Gulyás** (bíró), **Tábori** (jegyző), **Remete** (Grenicheux) mint rendezés, ma is jók voltak. A zenekar is kifogástalanul működött.

Csütörtökön, nov. 28-án, Jókai „Aranyembere” hozott össze fél házat összevágó jó előadásban. **Csiky** Timárja egyike legsikerültebb alakításának; **Pataky R.** (Timea) szép is volt, jól is játszott; **Horváth** (Kapitány) igen bágyadtan látszott; **Berlányi V.** ügyesen játszott és bájos Noemi volt zajos tapsokkal kétszer is kihívták a lámpák elé; **Radó** Athaliát személyesítette; kitéréseibe nem találta el a kellő pátoszt; **Dobó** (Brazovits) jól játszott, de fülsértően kiabált; **Remete** (Krisztjánja) különösen a 3-ik felvonásban jutott teljesen érvényre.

Pénteken, nov. 29-én, zónaelőadásul e héten másodsor „Cornevillei harangok”, gyérszámú jelenlét előtt.

Szombaton, nov. 30-án, „Tartalékos férj” és a párisi repülő balet első vendégfellépte.

Vasárnap, dec. 1-én, **Ragányi Iza** új primadonna fellépésével a „Kuruc fufang” és a balet második vendégszereplése.

Hétfőn, dec. 2-án „Dolly” és a balet utolsó, vagyis bucsú fellépése. E.

Irodalom.

A magyar büntetőjog tankönyve címmel kitűnő munkát adott közre **Finkey Ferenc** dr. sárospataki jogakadémiai tanár. Bár a szerző előszavában, dicséretes szerénységgel, hangsúlyozza, hogy tankönyvet s így a kezdő jogásznak írt: munkája a kész jogásznak is hasznos segédeszközül szolgálhat. Tény, hogy első sorban didaktikai szempontok vezérelték szerzőt műve megírásánál. Erre mutat először is rendszere, mely ugyan a Büntető Törvénykönyvre épült, de az anyagi berendezésében célszerűbb. A tanítás és tanulás céljainak megfelelőbb. Ugyancsak erre mutat az általános rész bővebb kidolgozása, valamint az a körülmény is, hogy a bírói gyakorlatot nem a változó és ingadozó ítéletek sorozatos közlése, hanem felső bíróságaink megállapodásainak ismertetései által mutatja be. Szerző tekintettel van az egyes kérdé-

sek „multjára és külföldi állására is, mely célból minden fejezetet rövid történelmi és összehasonlító jogi bevezetésekkel látott el. Végül elönye, hogy a novella-tervezetek intézkedéseit is fölveszi keretébe, a novellák törvényre emelkedésével beállandó változtatások eszközését pedig pótfüzetben helyezi kilátásba. A nagyobb és apróbb betűk ügyes használásával eszközölt kitűnő nyomdai kiállítás, mely a mű áttekinthetőségét és gyakorlati használhatóságát nagy mértékben emeli, a **Politzer Zsigmond** és fia könyvkiadók érdeme, hol a 752 oldalra terjedő munka 12 koronáért kapható.

Almanach 1902-re. Mikor az ujbór javában forr és tisztulásnak indul a pincében, akkor jön a legfinomabb szüret: az irodalomé. Neki állanak a vincellerek az évi termékeiket, ahhoz-értően különválogatják a jeles fajta fürtöket a többtől, ezeket csakúgy prés alá viszik, mint a szőlőt és egy-kettőre megtelik a pince idei borral, a litteratura zamatos borával, melynek az a ritka erénye vagy, hogy nem kell a forrását kívárni: mihelyt szépen egybe gyűjtötték, máris élvezni való. Az irodalmi szüret fő-vincellérje, mint minden esztendőben, most is **Mikszáth Kálmán**. Ő dirigálta a fürtök, szemek megválogatását s azután 6 írta fehér krétával minden egyes hordóra a jegyzetét, hogy miféle szesz foglaltatik benne. Tizenöt-féle fajta van itt egymás mellett az ászokfán: más más színű, zamatu, de cankö, egy sines köztük. **Mikszáth**, a fő-vincellér, rájuk jegyezte a **Malonyay**, **Lengyel Laura**, **Lőrinczy**, **Pekár** nevét, aztán **Bródy Sándort**, **Abonyit** és **Tábori Róbertet**; az egyiket **Thury**, a másikon **Ambrus**, a harmadikon **Benedek** áll, de van még itt valódi **Bársony**, **Kóbor Tamás**, **Szakra** és szemenszedett **Herczeg** meg **Gárdonyi** is! Ki tudná valamennyit hamarjában végigkóstolni, a nélkül, hogy kótyagossá ne válne ebből a nagy tobzódásban? Nem is arra való ez az Almanach-pince. Egy egész esztendőre szól a **Mikszáth Kálmán** szüretje, szépen módjával végig lehet iszogatni az egész kollekción s a ki így műértően izleli: meglássa, hogy egy évre való élvezet szerzett magának. Rájön még arra is, hogy ebben a válogatott mintapincében akad minden fajtaból való: tiszta fehér bor, veres siller és bikavér, erős, jólesően fanyar, illatos, pezsgő és mulatozáshoz alkalmas hangulatsenáló borocska. De egy se látott fukszint meg füge-cukrot. Külön neves tőke gyümölcse mind. És olyan finom tulajdonságu valamennyi, hogy a litteratura bora méltán sorakozik a tokaji, egri, ménesi, neszmélyi mellé. Az 1902. évre szóló „Almanach”-ról van szó. Már kapható (helyesebben szólva: kapkodják) Ujhelyben is a **Lövy Adolf** könyvesboltjában. Az ára: 2 korona.

A **Magyar Hírlap** tizennegyedik esztendeje szolgálja már a nagy magyar közönség érdekeit s ebben a munkájában egyre erősödik, izmosodik. Minden irányban teljesen függetlenül, pártszempontoknak alá nem vetve, csupán az igazság diadaláért küzd folytonosan. Politikája ideálisan szabadelvű, irányzata törhetetlenül demokrata. Célja a magyarság minden igaz ügyének a támogatása és megvédése. Munkatársai elsőrangú írók és hírlapírók. Közleményei hitelesek, híradata gyors és megbízható. A Magyar Hírlap mindig tárgyilagos és valamennyi közleményében hazafias szempontok vezérlék. A mellett, hogy komoly dolgokban mindig magas színvonalon álló szakértelmű mond véleményt hasábjain, még mulattató, szórakoztató is a Magyar Hírlap. Tárcaí megannyi szépirodalmi gyöngyök. „A társaság” című rovatában a jóízű humor nyilatkozik meg. Kedvezményekkel pedig szinte elhalmozza előfizetőit. Páratlanul áll a maga nemében a kedvezmények között is a karácsonyi ajándéknak szánt **ingyen könyvtár**, amit a Magyar Hírlap minden előfizetője teljesen díjtalanul kap meg Karácsonyra, annak az arányában, hogy hány hónapig járatta a lapot márciustól számítva — egy-egyben, egyfolytában. A hány hónapig egyhuzamban, megszakítás nélkül előfizet valaki a Magyar Hírlapra — ha mindjárt havonként is — ugyanannyi pompás regényt kap krisztkindliképen, egyetlen garasnyi külön fizetés nélkül. Ezek között a regények közt **Jókai Mór**, **Bródy Sándor**, **Bársony István**, **Abonyi Árpád**, **Molnár Ferenc** magyar írókon kívül még öt hírneves külföldi író remek művei szerepelnek. A Magyar Hírlap előfizetői jelentékenyen kedvezményes áron kapják az Ország-Világ című gyönyörűen illusztrált heti lapot, meg a Képes Gyermeklapot. A szerkesztői üzenetek rovatában minden előfizető bármily komoly kérdésre pontos és kimerítő választ kap. A Magyar Hírlap ezenkívül könyvalakban köthető regényt közöl állandóan. A Magyar Hírlap előfizetése fél-évre tizennégy korona, negyedévre hét korona, egy hónapra két korona negyven fillér. A kiadóhivatal Budapesten van, az V. kerületi Hoq-véd-utca 10. sz. alatt.

Az Olesó Könyvtárban, a Franklin-Társulat e gazdag sorozatos vállalatában, újabb ismét a hazai és a világirodalom szemenszedett gyöngyeiből jelent meg egynehány, éspedig Arany: „Buda halálá"-nak szép és olvasható kiadása (ára 80 f.; Shakespeare: „Szent Iván éji álom"-ja, Arany János remek fordításában, melyről azt mondják, hogy a világirodalomban ennek a műnek a legszebb fordítása (ára 60 f.); Sophokles: „Ajas" Csiky Gergely kitűnő fordításában és az ő becses jegyzeteivel (ára 40 f.). Végül a finnek világszerte kedvelt novellairó-jának, Ahó Jánosnak „Ujabb forgácsok" című műve (ára 60 f.). Az Olesó Könyvtár Gyulai Pál szerkeszti, azzal a szigorú kritikával és gondossággal, melyet a közönség megszokott tőle. A Franklin-Társulat pedig minden új fü-zettel igazolja, hogy olesósága mellett szép és olvasható kiadásban is adhatók az irodalom kiváló alkotásai.

Egyesületi élet.

Meghívó.

A sátoralja-ujhelyi városi kaszinó folyó évi december hó 1-én, vagyis ma, vasárnap, délután 3 órakor a kaszinó helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a kaszinó tagjait ezennel meghívhatunk.

A közgyűlésnek egyedüli tárgya: *alelnök-választás.*

A „sátoralja-ujhelyi dalárda" a működő és pártoló tagok élénk részvétele mellett múlt hó 26-án tartotta tisztújító közgyűlését a következő eredménnyel. elnöknek választották Fornszek Béla kir. törv. sz. elnököt, alelnöknek Petsár Gyula rk. káplánt, karnagynak Mihályfi József áll. e. isk. tanítót, helyettesének Szalay Béla és Szappanos Imre kántorokat, pénztárosnak Schweiger Aront, szertárosnak Egri Bélát, jegyzőnek Novák Gyulát. Választmányi tagok lettek: id. Banóczy Kálmán, Moldoványi Géza, Schön Vilmos dr., Vass József, Katinsky Geyza, Markovics János, Kiss Odón, Kun József, Chotvács József, Szappanos Imre, Juresó Agoston, Violet Gyula, Székely Albert dr., Tertinszky Gyula, Bakos Elek és Gárdonyi József. Közgyűlés után a dalos társaság a „Magyar-Király" vendéglőben bankettet rendezett, melyen a pártoló tagok közül is többen vettek részt.

Tanulók felruházása. A homonnai izr. nőegyesület — írja levelezőnk — mint eddig tette, ez idén is áldozott a kegyeletnek és ember-szeretetnek, ellátván a szegénysorsú iskolásgyer-mekeket — a Thomán Dávid dr. ny. főorvosától néh. neje emlékére tett alapítvány kamatainak hozzá-járulásával — téli öltözékekkel. Ez a jótékony esze-keket az egyesület felelősen volt elnökeről, néh. Thomán Dávidné dr.-nérol, az egyesület tit-kára Lengyel Samu igazg.-tanító részéről történt kegyeletes megemlékezés kapcsán ment végbe, rámutatva szülő az áldozati készségre és jóté-konyaságra, mint a zsidóság fajbéli ősi erényeire, a mely téren a zsidó nők is nemes hivatást telje-sítenek, mintegy versenyre kelvén az erősebb nemmel. Az iskola köszönetét tolmácsolta az egyesület jótékonylelkű elnökének, Moskovits Ervin dr.-né urnőnek és férjének, a buzgólkodó Friedmann Samuné urnőnek és Kelemen Armin dr. ügyvédnek, a ki e nemes célra ebben az évben is 10 koronát adományozott. — Végül a gyermekek nevében egy IV. oszt. leányka mon-dott köszönetet az egyesületnek.

A „Zemplénavármegyei kör." Nyole éves szünetelés után — írja alkalmi tudósítónk Buda-pestről — újból felébredt a vágy lelkeinkben, hogy itt a székesfővárosban mindazok, kik, mint Zemplénavármegyei fiai, a tudományok elsajá-títása végett itt élünk-éldéglünk, életre keltsük azt az intézményt, melynek fényes multja volt, s a jövőben is kell hogy legyen a nemes ember-baráti feladatok szolgálata körül. Az alakuló gyűlésen, melyet a f. évi nov hó 23-án tartot-tunk, 65 Budapesten tanuló zempléni ifju jelent meg és egyakarattal kimondotta, hogy a „Zem-pléni Kör"-t, a lehető legrövidebb időn belül, fel kell támasztani halottjaiból.

Az újonnan alakuló „Zemplénavármegyei Kör" a nagy és érdemes multú „Zemplénavármegyei Ifjusági Kör" alapszabályaira helyezke-dik, annak összes pontjait magáévá teszi, de bő-víti is akként, hogy a munkaprogram egyik lényeges pontjával Zemplén történeti nagy alakjainak (Rákóczi, Kossuth, Kazinczy stb.) kultuszának saját körében való megteremtését, ápolását és ál-landó gyakorlását is kitűzi.

Az alakuló gyűlésen a tisztikar így alakult meg; elnök: Mendik Károly, alelnök: Toma István, titkár: Partos Kornél, jegyzők: Dolozselek Lajos és Somló Viktor, pénztáros: Orbán Gyula, ellenőrök: Ligeti Ernő és Vértes Gábor, háznagy: Szokolay Andor. — Bizottsági tagok: Zom-bory Géza, Egri Ferenc, Benedek István, Rudali

Samu, Ertl Viktor, Berkovits Sándor, Benárd Vilmos és Hromják Gyula.

Köszönetnyilvánítások.

„A sátoralja-ujhelyi izr. iskolázó gyer-meket segélyező egyesület" hálás köszönettel nyugtatja Wallis Gyuláné grófné urnő ömeltő-ságának 20 (húsz) koronás adományát. Sátoralja-Ujhely, 1901. nov. 30.

Reichard Salamon dr.,
pénztáros.

Kun Frigyes,
elnök.

A szerencsi ifjak közművelődési egye-sülete Szerencsen a f. évi dec. hó 7-én, a „nagy szálló" disztermében táncestét rendez. Jegyek előre válthatók: Eisler-Bertalan üzletében.

TANÜGY.

A Zemplén-vármegyei Tanító-Egyesület hivatalos rovata

— Rovatvezető: Molnár Gyula. —

Kéziratok rovatvezetőhöz Sátoralja-Ujhelybe küldendők

Vármegyénk új kir. tanfelügyelője.

Lapunk nyomtatása közben vettük, a már régen óhajtott hírt, hogy Beregszászy István, kir. s. tanfelügyelő, vármegyénknek csaknem másfél év óta tanügyi adminisz-trátóra, Zemplénavármegye kir. tanfelügye-lőjévé neveztetett ki.

Őszinte öröm tölti el kebleinket, hogy vármegyénk tanügyi kormányzatának élére a magas kormány bizalma oly férfit állí-tott, kiből a tehetség páratlan szorgalom-mal s kitartással egyesül; ki sima modor-ával, tapintatos eljárásával mindig meg-találja a helyes utat a legkényesebb ügyek elintézésénél is; ki nem a szürke elmélet, hanem a gyakorlat embere; ismeri az is-kolát s a tanítást gyakorlatból, tanítással, anépkutatásával kezdvén meg érdemekben gazdag pályafutását, azzal szerezvén először érdemeket; ismeri a népet, annak gon-dolkozasmódját, tud nyelvükön beszélni, mi által már eddigi önálló működése alatt is szép sikereket ért el, oly községeket nyer-vén meg az iskolának, melynek lakói, ha anyagi hozzájárulásról volt szó, arról hal-lani sem akartak; de mindezek felett leg-szebb erényei a tanítóság iránt való őszinte szeretete, részrehajlatlan igazságossága s az igazi érdem, a becsülettel dolgozó mun-kás megbecsülése.

Ily munkásság látása, ily jeles tulaj-donok ismerete után a legnagyobb biza-lommal s reménységgel telt szívvel üdvö-zöljük őt diszes új állásában.

Legyen szerencsés tanfelügyelői mű-ködése; adjon neki a magyarok Istene erőt, kitértést a reá ruházott nagy és nehéz fe-ladatok megoldásához s engedje, hogy a tanügy s az emberiség javára soká, igen soká éljen!

m . . . . r.

Képek multunkból és jövőnkől.

Álmodtam . . . Képzetelem — felszaba-dulva az ítélet nyomása alól — kibontá szár-nyait s ismeretlen, mesés világok, letűnt korok, jövőndő évtizedek s századok végtelensége fe-llett surrant el, miként napfogyatkozáskor a le-vegőn átsuhanó, lelünkét titkos borzalommal, féltő sejtéssel eltöltő árnyék.

Tér és idő korlátait lenyűgözve, vissza-száll a multba. S feltáruul annak minden gyö-nyörűsége fájdalmaival egyetemben.

Képzetelemben még egyszer átélem az időt a honfoglalás dicsőségétől, szabadságharcunk disztelen befejezéséig. S az idegen népek által „Góg és Magóg" népének nevezett eleink rabló hadjáratai, a későbbi kor fanatizált tömegének pártvillongásai, véres vallás és polgárháború, rémes látományokkal tölték el túlesigáztott kép-zetelemet. Majd pedig az egész egy zürzavarrá: chaoszá kavarodott össze, melyből csak egy — félig intő, félig figyelmeztető — gondolat bontakozott ki, mintegy rámutatva a mult érd-ményeire: „Elvész a nép, mely tudomány nél-kül való!"

S itt új kép tárul elém. Túlerőtletett fan-táziám csapongásának tere kisebb körré szűkül s Titeket — népemnek őseit erényre s hazafias

jellemre nevelői — állít elő. Látom gigászi küz-delmek hihetlenségét, mely az érdelemlett ju-talom helyett a megbántás, mellőzés s nélkül-özés keserű napjait eredményezi. S könye-zem. Bámulom ideális lelkek messze, előre szárnyalását az ismeretlenség ködébe burkolt jövő tájai felé s szívem húrjai keserű fájdalmi-tokat visszhangozzák a mindezért jutalmul adott nélkülözés s nyomor szemlélésekor.

Eközben képzeletem szárnyalását mega-kasztják az elémtáruul szivetfacsaró jelenetek. Itt egy nyole kiskorú gyermekével árván maradt kétségbeesett anya. Népnévelő volt a férje, de a kegyetlen kaszás még élte virágában ragadta el. Eltében is csak nélkülözve tengethették nap-jaikat, de legalább megvolt a szerető hitves, a gondos apa. De hova forduljon most? . . . A rideg társadalom nem veszi észre az örület kar-jaiba kerülő szerencsétlen nyögését. Kiskorú még ahhoz, hogy az iránt, kinek mindenét köszön-heti, hálaadókat lerója.

Ott egy aggyastyán. Negyven testet-leket ölé évig dolgozott az Úr szőlőjében s most megrokkanna, jutalma a koldusbot s vándortar-risznya. Tovább! Tovább! Majd egy éhez, ru-hátlan tanító árva; nyomorgó, hivatalát önhi-báján kívül elvesztett népnévelő alakja bonta-kozik ki. De nem folytatom tovább! Hiszen már-már kél lelkemben a lázadó harag s kino-san vergődő szívem a kitörés előtt áll: midőn egy újabb fordulat az ajkamon lebegő átkot szitokká torzítja s egy új, hihetetlen, csodás vi-lág feltáruulására az elmúltak megbocsátását re-begi el ajkam.

A mult eltűnik minden rémlátományival egyetemben s a végtelen kegyelem néhány percze felrebbeneti lelki szemem előtt a jövő — ismeretlen világokat rejtő — fátyolat.

Hihetetlen, felemelő, a szivet mesés gyö-nyörűségbe, a lelkesedés extázisába ragadó a most feltáruul álomképek. A mai kor emberé-nek érthetetlennek látszó társadalmi felfogás, intézmények, szokások, jellemek egyik bemu-latból a másikba ragadnak. Es miképen az arany a tüzből — a népnévelés magasatos esz-méi s azoknak szerény harcuzsai is a hosszú küzdelemből — megtisztulva s a győzelmi zászlót fennen lobogtatva jelennek meg.

Az események egymásba szövődése mind bonyolodottabbá s érdekesebbé válik. S ime: a csodás képzelet újabb dolgokat tár elém egy város képében.

Amit emberi ész, erő, találékonyság és ügyesség alkotott, egy bájos panorámában egye-sülve terül el előttem.

De igazán lekötni s valóban megbaboná-zni csakis a tömeg vásáros zajában idegeimre valóságos üdítő balszámként ható — paradi-csomhoz hasonló kertekben elhelyezett s ritka szeretettel gondozva látszó — igazi otthonnak nevezhető épületek képesek. Hát még a felira-tok! „Népnévelők Otthona." „Azé a jövő, kié a nevelés." „A szeretet szolgálatára, — emelte a szeretet." „Az apostolok gyermekeinek otthona, — emelte a halás társadalom." A tudományok csarnoka." „Tanítók Háza" stb. Kifejezhetete-nek azok az érzelmek, melyek szivemet betöl-ték. Olyan érzés fogott el, mint a kinjaitól megszabadult Prometheus, midőn jövőnk iránti agodalmaim ily szépen kezdtek oszladozni. S hálaimat rebegtem.

Lépjünk azonban ezeknek egyikébe. Már első benyomásul is meglep a példás rend, tisz-taság s nemes egyszerűség. Az egyik teremben éppen gyűléseznek. Ott látjuk a tanítósággal egyetemben a társadalom színe, javát. Most egy tisztas aggyastyán lép az emelvényre s a hallga-tóság általános érdeklődésétől kísérve, beszélni kezd.

Szivet rázó, lelket tépő hangon ecseteli a tanítóság sok — eredménytelennek látszott — küzdelmét a multban, hogy aztán — miként a kínzó szomjúság után a forrás viz — meghozza az enyhét adó, vigaszt nyújtó erőt a jelen nagy eredményeinek festése által. S mi alatt beszél, arca átszellemlül, szavai zengenek, mint ősidők-ben térítőn a hit . . . A hallgatóság ott áll, megrendülve, némán. Oh kifejezhetetlen szent pillanat! És e felmagasztosult pillanatok érzel-meinek hatása alatt egymásután lépnek elő a hallgatóság soraiból s miként hajdan a „legna-gyobb magyar" e szavakkal teszik le az aldozatu-kat a közművelődés oltárára: „Es ha előáll oly intézmény, mely gyermekeink nevelői: a ma-gyar néptanítóság családja és gyermekeinek fel-segélését célozza: legyen ez is egy porszem a nagy s nemes cél megvalósításához!"

S levett kalapon lassan szorongatva, bol-dog mosolylyal nézek az égre fel. Lényemet, miként a pünkösdi nagy csodája, egy nevezhe-tetlen érzés hatja át . . . . Majd két forró könnyesepp hull el levett kalapra s ajkaim ima-szerű áhitattal mormolják: „Oh Isten áldd meg, áldd meg a hazát!"

Beh kár, hogy csak álom volt . . . . Jó szellemem azonban azt sejteti, hogy nem ma-

rad e
Már
lég fe
sugar
Hogy
a „S
ja Ist

tanító,
veterá
elvezh
ágyá
meg a
elteme
vidéki
hogy a
letének
felé ál
Zemplé
fit; ki
vér; a
volt; h
gulthoz
hozzám
Vi

He
mának
közlemé
tületének
alapítván
névérték
10 kor.
igazitunk

Sz. K.
B. K.
mély ügyel
s értesültem
nem név sz
igy tehát tu
mény tolmá
46. sz. vezé
szives figyel

CS

Minden reg
Arva kis lá
A pacsirta
Mint e kis

Özvegy anya
Üdvöm üdv
Zenditsd me
Mely sziklát

Minden regge
Elhallgatom o
Mint dalogtat
Bús lakásod t

S a lelkemben
Hogy elzenge
Hogy az Istea
Boldsággal,

— Bor

Tokajhe
foglalkoznak
legelsőrendü
tékesítési üg
melylyel edd
tak, mintegy
resztülvitelen
juncturák a
vezőtlenek le
után sem csi
dasági Egye
ujólag és talá
lépéseket, me
lünk elérésér

Ez a ré
hegyalján lét
tása lehet. A
borászati sza
vetkezeti terv
szakosztályi
c. tagot kérte
Zempléni
velemmel már

rad ez örökké ábrándkép az álmok világában. Már is virrad. A nap sugarai már világítják a lég felső rétegeit. Visszavert s földünkre szórt sugarai azonban még csak szürkületet alkotnak. Hogy azonban már nincs messze a megviradás, a „Sulyovszky Istvánok“ példái mutatják. Adja Isten, hogy így legyen!

Palásthy Kálmán.

Kérelem.

Tóth Lajos legutóbb Kemence község ref. tanítója, a mostani évben pedig nyugdíjazott veterán tanító, ki 35 évi munkásság után nem élvezhette a megkívánt nyugalmat, mivel a kór ágyához szögezte; fájdalmaira a halál hozta meg a kívánt orvosságot. Meghalt folyó hó 19-én, eltemettetett 21-én, mely alkalommal a „Gönczvidéki ref. tanítói énekhar“ tagjai kimondták, hogy a fent nevezett begboldogult iránti tiszteletének az által híván kifejezést adni, hogy sirja felé állítandó emlékkő céljára gyűjtést indít. Zemplénmegyei kollegák! kik ismertétek e férfit; ki az iskolában igaz tanító; kollegáival testvér; a társaságnak aranyos kedélyével lelke volt; hogy minél méltóbb legyen a megboldogulthoz az emlékkő ne sajnáljátok filléreteket hozzám eljuttatni.

Vilmány, 1901. nov. 23.

Ifj. Tóth István,

a gönczvidéki tan. kör elnöke.

Helyreigazítás. Lapunk legutóbbi számának „Nyilvános nyugtató és számadás“ című közleményében a nagy-mihályi áll. isk. tantesületének adománya, valamint a Nemes Lajos-alapítvány s.-pataki takarékpénztári részvényének névértéke téves szedés folytán 100 kor. helyett 10 kor. volt kimutatva, mit is ezennel helyreigazítunk.

A rovatvezető pótja.

Sz. K. Budapest. Jövő számunkban közöljük. B. K. Lelesz. Rovatunk, mint hivatalos rovat, személyi ügyeket nem szolgálhat. Utána néztem a dolognak s értesültem, hogy egy a kir. tanfelügyelő, mint az elnök nem név szerint ugyan, de erélyesen rendrehozta. Így tehát tudósítónknak, ki nem bír, hanem a közvélemény tolmácsa volt, — igaza van. — Különben lapunk 46. sz. vezércikkében idézőjel között van egy szó, melyet szíves figyelmébe ajánlok.

CSARNOK.

Árva lány dala.

Minden reggel s hogy be áll az alkony,
Árva kis lány dalolását hallom.
A pacsirta nem szólalhat szebben,
Mint e kis lány ottan átellenben.

Özvegy anya lelke árva lánya,
Üdvöm üdve, zendíts rá nótádra!
Zendítsd meg azt az édesbúsat,
Mely sziklát is megrikat-megbúgat!

Minden reggel s hogy beáll az alkony,
Elhallgatom ott az udvaraljon,
Mint dalolgatsz, gyöngyvirágom, szépem,
Bús lakásod bus csöndességében.

S a lelkemben buzgó ima támad,
Hogy elzenged bánatos nótádat.
Hogy az Istea áldjon meg ezerszer:
Boldogsággal, örökös örömmel!

(Eperjes.)

Kerekes Pál.

Közgazdaság.

Pinceszövetkezet.

— Borértékesítés a Tokajhegyalján. —

Sátoraljaújhely, nov. 28.

Tokajhegyalja bortermelői már hónapok óta foglalkoznak azzal a tervvel, hogy a kontinens legelsősorú borfajtájának borkivitelét s főleg értékesítési ügyét szervezzék. Azonban az a közöny, melylyel eddigelé mindezen törekvések fogadtak, mintegy utját állták ez egészséges terv keresztülvételének. Midőn a rossz kereskedelmi conjuncturák a borértékesítésre nézve nagyon kedvezőtlenek lettek a múlt kedvezőtlen tapasztalatai után sem csüggedt el a Zemplén vármegyei Gazdasági Egyesület szőlészeti szakosztálya, hanem újlag és talán sikeresebben kezdeményezett oly lépéseket, melyek hisszük, hogy rég óhajtott célunk elérésére loznak vezetni.

Ez a rég óhajtott cél egyedül egy Tokajhegyalján létesítendő pinceszövetkezetnek felállítása lehet. A gazdasági egyesület szőlészeti és borászati szakosztálya a felállítandó pince szőlészeti tervet kidolgozására L á c z a y László szakosztályi elnököt és H a m m e r s b e r g Jenő szakosztályi elnököt és a tervet, — a mint ezt a Z e m p l é n i U j s á g közgazdasági rovata szakértelemmel már ösmertette — el is készítte, s a múlt

hó 15-én tartott szakosztályi ülésen be is lett mutatva. Megküldetett a tervezet Tokajhegyalja bortermelői legnagyobb részének s az összes hegyaljai községek előjáróságának azon kérelemmel, hogy december hó 9-én d. e. 9 órakor Sátoralja-Ujhelyben, a vármegyeháza nagytermében tartandó tanácskozáson megjelenni sziveskedjenek.

A midőn ezen tanácskozáson való megjelenésre jóelőre figyelmeztetjük a bortermelőket, ezt saját érdekükben tesszük, tesszük pedig azért, mert nap-nap mellett halljuk a bortermelők ajkáról elhangzani a keservesnél keservesebb panaszokat és halljuk azt, hogy a termelt mult évi és ideai boroknak legalább 80%-a pincékben van raktározva és azok értékesítésére is nagyon kevés kilátás van.

Annak az illusztrálására, hogy körülbelül miért olyan rosszak Tokajhegyalján a borértékesítési viszonyok, szolgáljon adatul a legutóbbi napokban megtörtént eset: K. Ö. kis-toronyai és K. L. szőlőskői bortermelők eladták egy kassai borkereskedőnek ideai termésüket és alig hogy hirül ment a két birtokosnak elég kedvezőnek mondható két boreladási üzlete, már nyomban Ujhelyből egy pár magát borkereskedőnek tartott alattomos utakon dolgozó egyén levelet irt a kassai borkereskedőnek, hogy miért volt olyan bolond, hogy megvásárolta fenti két termelőtől olyan árban a bort, a melyet az eladók az idén sohasem kaptak volna boraikért ha vártak volna, megvásárolhatták volna a borokat 40-50%-al olcsóbban.

Ezt a kis történetet az érdekelt egyik termelőtől hallottam, ki látta, szemével olvasta a kassai kereskedőnek irt levelet, de sajnos, azt hogy ki irta a levelet, nem tudta meg, miért is a tokajhegyaljai összes bortermelőnek tudomására adom e kis történetet és felkérem egyenként és összesen őket arra, hogy igyekezzenek azoknak az alattomos uton dolgozó ugynevezett borkereskedőknek neveit megtudni és nyilvánosságra hozni. Tudjuk meg mi is, hogy az a jóhiszemű tisztességes kassai borkereskedő miért idegenkedik és tartózkodik annyira kitünő minőségű boraink vásárlásától?

Ezért és számtalan ilyenü tiszteletlen eljárás miatt jött el az ideje annak, hogy ezt az igen nagy, nehéz és sok érdeket érintő kérdést diadalra kell vezetnünk a Tokajhegyalján létesítendő pinceszövetkezetek szervezése által és hiszem, hogy Tokajhegyalja bortermelői mindnyájan fognak sorakozni azon zászló alá, a melyre az a sok nemes cél van reá írva, a melyek ezen borértékesítési pinceszövetkezetek célja alatt ismertetve vannak az alapszabály tervezetben.

Ifj. Fedák István.

Városi és községi ügyek.

* **Városi közgyűlés.** Ujhely város képviselőtestülete a múlt hó 26-án délután Székely Elek polgármester elnökle alatt gyűlést tartott. A gyűlésnek közérdekű és legfontosabb tárgya volt a város 1902. évi költségvetése ügyében a pénzügyi bizottság javaslatának tárgyalása. A p. ü. bizottság terjedelmes előterjesztésének felolvasása és a költségelőirányzatnak általánosságban és részleteiben pontonként és tételenként való beható tárgyalása után az előirányzatot a közgyűlés lényegtelenebb módosításokkal elfogadta s jóváhagyás végett a vm. törvényhatóságához felterjeszteni rendelte.

* **Pénztárvizsgálat.** Matolai Etele alispán, a Semsey Sándor vm.-i. alszámvevő és a Szirmay István dr. vm.-i tiszti alügyész által álló bizottság és Székely Elek polgármester közbenjöttével a f. évi nov. hó 28-án d. u. váratlanul megvizsgálta Ujhely r. t. város pénztárait s azokat kifogástalan kezeléssel rendben találta.

* **Óvóiskola bezárása.** Sátoralja-Ujhelyben a Barátszeren lévő kisdudóvó intézetet, polgármesteri intézkedés következtében és kanyaróbetegség terjedése miatt a f. évi nov. hó 28-tól kezdve két hétre bezárták és így, ha a körülmények engedik, csak a f. hó 12-én nyitják meg.

* **Lopás.** Agárd község Wertheim-székényét eddig ösmeretlen tettes alkuleszal kinyitotta és abból 480 (négy száznyolcvan) koronát elloptott. A csendőrség tettes után nyomoz.

Vármegyei Hivatalos Rész.

Körölvények.

3717. sz./I. 901.

I.

Girines községben folyó hó 9-től kezdve egy bitangásban talált 8—9 éves fehér szőrű, fenálló szarvu tehén vétetett gondozásba.

Miután ezideig tulajdonosa nem jelentkezett, körölvését elrendelem.

Szerencs, 1901. november hó 21-én.*

Bárczy, szolgabíró.

* Múlt számunkról lemaradt.

Szerk.

5971 sz./kig. 1901

II.

Folyó évi november hó 6-án Kiss István kis-tárkányi lakos kárára 3 drb. egy és fél éves pej, esdőr, kanca és egy herelt csikó elszökött és azóta feltalálható nem volt.

Körölvését elrendelem azzal, hogy feltalálás esetén hivatalomhoz jelentés teendő.

Király-Helmecz, 1901. évi nov. hó 13-án.

Bajusz, főszolgabíró.

Heti naptár.

Vasárnap,	dec. 1. F. 1 Elig pk.
Hétfőn,	dec. 2. Bibiána sz.
Kedden,	dec. 3. Xav. Ferencz
Szerdán,	dec. 4. Borbála sz. †
Csütörtökön,	dec. 5. Szabbas ap.
Pénteken,	dec. 6. Miklós pk. †
Szombaton,	dec. 7. Ambrus ea.

A szerkesztő póstája.

W. — Abban önnök szentigaza van, hogy „discordia res maximae dilabuntur.“ Gratulálunk önnök a legjobb győzelemhez, hogy t. i. önmagát győzte meg és nem irt „recontra eikk“-et

U. E. Minden bizonynyal eljárak az ügyben. A másira nézve csak azt tanácsolom: „Ne hagyj magad Schlézinger!“

K. E. — Rad. Én nem reflektálok most az ajánlatra, de jobbra meg balra is szívesen fogom ajánlani.

L. V. Bankháza. Bpest. Ugy a multiak, mint a mostaniak innen visszaküldettek.

R. E. tp.-ányok elküldése iránt intézkedtünk. Kezhez, reméljük, eljutottak. Szíves üdvözlét!

T. I. — Vilmány. Átküldöttük a rovatvezetőnek.

Magda. Pontos hireim vannak „Z.“-ból! (Mánya).

Felolós szerkesztő:

Dongó Gyárfás Géza.

Kiadó-tulajdonos: Éhler Gyula.

Hirdetések.

295/VI szám.

Hirdetmény.

T. Zemplén-vármegye alispánja az 1901. évi november hó 19-én kelt 26,432. számú határozatával a sztrajnyáni Laborez hid helyreállítását 12,163 korona 27 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkalat foganatosításának biztosítása céljából az 1901. évi december hó 5-ik napjának délelőtti 11 órájára a nagymihályi szolgabírói hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkalat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nagymihályi járás főszolgabírájához annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkalatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett főszolgabírói hivatalnál a rendes hivatalos órákban nponkint megtekinthetők.

Kelt Nagymihályon, 1901. november 24-én.

Füzesséry,

járás főszolgabíró.

Telelésre marhát elfogad

a zemplén-szinnai uradalom.

Ajánlattevőkkel egyezke-

désre lép

az uradalmi intézőség.

Bérbeadó.

4 lóra való istálló, kocsiszin, esetleg egy istálló melletti szoba is. Czim a kiadó hivatalban megtudható.

Már megjelent
és kiadóhivatalunkban kapható:

»ZEMPLÉN«
NAPTÁRA

AZ
1902-ik évre.

TIZENKILENCEDIK ÉVFOLYAM.

Ára 80 fillér

Kitünően kezelt
Hentes áruimat

a t. cz. vevő közönség ssives figyelmébe ajánlom

Friss olvasztott szalonna zsír	kilója	1 kor. 12 fill.
„ sóatlan szalonna, zsirnak való „	1 kor.	04 fill.
Uj sós szalonna	1 kor.	— fill.
Füstölt szalonna szeletben	1 kor.	12 fill.
„ „ tábla	1 kor.	16 fill.
I-ső rendű pörkölt paprikás szalonna „	1 kor.	36 fill.
Füstölt kolbász	1 kor.	50 fill.

Nagybani vételnél árendedmény.

Megrendelhető
KARNER JÓZSEF,
hentes üzletében Nyíregyházán.

Szoba fűtésre

ajánlok szalon kőszemet ugyszinten I-ső rendű kocszot házhoz szállítva jutányos ár. mellett.

Tisztelettel

Klein Géza, Papsor-utca.

Haszonbérbeadás.

A cigándi ev. ref. egyház tulajdonát képező mintegy 450 magyar hold tagbirtok (a terménységért az egyház nem szavatol) a rajta levő tanyai épületekkel az 1903. január 1-től számítandó 12 évre, az 1901. december 18-án d. e. 10 órakor Nagy-Czigándon az ev. ref. lelkészlakon megtartandó ajánlati versenytárgyalás útján haszonbérbe adatik. — Kikiáltási ár 7000 korona, a melyen alól a birtok nem adatik ki. A haszonbérbeadni szándékozók a mondott napra és helyre azzal hivatnak meg, hogy akkor 700 korona bánatpénzzel ellátva jelenjenek meg. A szóbeli versenytárgyalás megkezdéséig zárt ajánlatok is elfogadhatók, ha azokhoz 700 kor. bánatpénz mellékelik. A részletes feltételek a cigándi ev. ref. lelkészi hivatalban és alólírott nál Sárospatakon megtekinthetők.

Debreceni Bertalan,
ügyvéd.

Haszonbérbe adandó

1902. évi október 1-től számítandó 9 évre a Ghyecz József ur és neje öngysága tulajdonát képező s Gálszécs, Kohány és Gerenda községek határaiban fekvő mintegy 946 hold (á 1200 □ öl) szántóföld és 44 kaszás rétből álló s ez idő szerint is haszonbérben levő birtok megfelelő lak és gazdasági épületekkel.

A haszonbérbeadók tulajdonát képező dargói erdőben a birkával és sertéssel való legeltetés is.

Kivánatra bővebb felvilágosítást ad, kinél egyszersmind haszon bérleti feltételek is megtudhatók

Dr. Novák István ügyvéd,
Gálszécsen.

1678/1901. végr. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagykanizsai kir. járásbíróság 1901. évi V. 667/1. számú végzése következtében Dr. S z e n d r ő I g n á t z ügyvéd által képviselt Losonczy Juliska javára Dobó Sándor s.-a.-ujhelyi lakos ellen 58 kor. 56 fill. s jár. erejéig 1901. május hó 24-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1402 koronára becsült következő ingóságok u. m.: színházi díszletek és színházi jelmezek nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a s.-a.-ujhelyi kir. járásbíróság 1901. évi V. 1. 685/1. számú végzése folytán 58 kor. 56 fill. tőkekövetelés, ennek 1901. évi február hó 1-ső napjától járó 5% kamatai 1/3 % váltódíj és eddig összesen 77 kor. 55 fillérből biróilag már megállapított költségek erejéig S.-A.-Ujhelyben alperes lakásán leendő eszközésé e 1901. évi december hó 6-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az említett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is fogatosítottatni fog.

Kelt S.-A.-Ujhelyben, 1901. évi nov. hó 18-án.

Tomasovszky Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

Tk. 5555/1901. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A homonnai kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Csornay Mihály végrehajthatónak Schmajda Komár János végrehajtást szenvedő elleni 206 korona tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a homonnai kir. járásbíróság területén lévő Krasznibrod községben fekvő a krasznibrodí 11. sz. tjkvben Schmajda András (nős Kuzmik Nasztyával), Schmajda Mihály, Schmajda Vaszily, illetve Komár Schmajda András előjegyzett tulajdonos és Schmajda Simkó társulajdonosokat 1/8-ad részben Schmajda Iván végrehajtást szenvedőt pedig 1/8-ad részben megill. 1/3-ad urbéri telekre (1-21. sorszám) és az ahhoz tartozó 33. régi összeírási számú házra, tehát mintin sem a külsőség kikiáltási ára meg nem haladja a 400 koronát, sem a belsősége az 1000 koronát, a végreh. törvény 16. §-s alapján nemcsak végrehajtást szenvedőt, hanem a társulajdonosokat is megillető ingatlanra 614 korona kikiáltási árban az árveést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanság az 1902. évi január hó 2-ik napján d. u. 2 órakor Krisznibrod község házánál megtartandó nyilvános árverésén a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át vagyis 61 koronát a 40 fillért készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt I. M. rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Kelt Homonnán, a kir. járásbíróság mint tkvi hatóságánál 1901. évi augusztus 21. napján.

Dr. Oláh, kir. albiró

Legnagyobb cipő- és uri divat raktár.

Halász Herman ezelőtt özv. Rózsásy Lajosné Sátoalja-Ujhely, főtér.

Czipők csak a legjobb anyagból a legelegánsabb alakban nálam olcsón beszerezhetők.

Egyedüli raktár a gomb, fűzős és zugg nélküli „Triumph” czipőknek, mely egy érintéssel fel és lehuzható.

Óriási választék

uri divat-czikkokban,

u. m. legfinomabb férfi és fiu bel- és külföldi kalapokban, finom fehér és színes ingek, gallérok, kézelők és a legizlésebb nyakkendőkből, olcsó árakban.

Izléses séta- és táncz spangeres czipők.

Elismert legjobb

Czipő-krémek

minden színben.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Fájós és tyukszemes lábakra kitűnő czipők.

Óriási választék czipőkben és uri divatban.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága.

Vagyon 1900 december 31-én

1.687.840,168.45 frank

Biztosítási állomány 1900. december 31-én

5.914,496,829.12 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, IV., Károly-körút 26.

Főigazgató Zemplénné területe

Klein Arthur és Klár Andornál.

Fleischer és Társa

gépgyára és vasöntője Kassán, vám-utcza 11. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával, czélszerűen és gondosan gyártott jóhírnevű gépeit, nevezetesen:

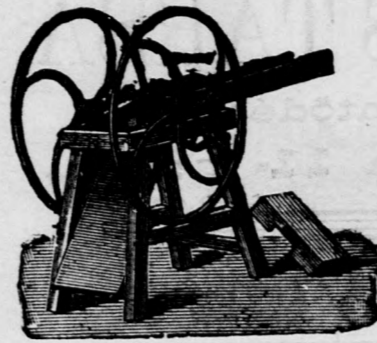
Szeceksavágókat kézi vagy járgányhajtásra.

Répvágókat és tengeri morzsolókat.

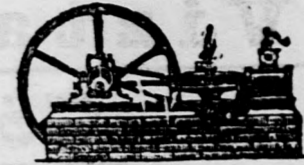
Olajsajtókat és olajmag pörkölőket.

Örlő és daráló malmokat. Progress-tisztító gépeket, lisztosztályozó hengereket.

Olajmag zuzókat.

Továbbá mindennemű szivattyukat, gőzgepeket és gőzkazánokat. Szésgyár berendezéseket m. p. Henze-főzők, kavarázó készülékek, malata és burgonya zuzókat stb.

Gépgyárunkban gyártmányainknak jelentékeny készletét tartjuk állandóan raktáron.

Gazdasági gépeink képes, valamint öntödénknél gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

Bor-eladás.

1889. évi saját termésű valódi hegyaljai

szamorodni és asszú-bort

üvegenként is eladok.

Szamorodni 3 K. 20 f. Asszú 6 K. Finomabb asszú 10 K.

literenkint.

könyvkereskedő LÖVY ADOLF S.-A.-Ujhely.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a n. é. közönség n. b. tudomására hozni, hogy mindennemű ingatlanok vételét — eladását, — bérbeadását avagy bérbevitelét a legelőnyösebb feltételek mellett s a legrövidebb idő alatt közvettem

Jóhírnevű vendéglőmben kitűnő asztali bor 40 krtól 44 krig, — továbbá valódi hegyaljai szamorodni 1 forint 20 krtól 1 frt 60 krig kapható.

Weinberger Manó,

S.-A.-Ujhely Korona u.

Szőlőoltványok

szokványminőségben.

A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással.

ÉLŐKERITÉS.

Gleditschia csemeték és magvak.

Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útítési és kezelési utasítás mellékeltek. Ezzer csemete elég 200 méterre. — Ara 6 frt.

Diócsemekek. Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Színes fénynyomatu főárjegyzék ingyen és bérmentve küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címére ingyen és bérmentve küldetni kéri, mely nincsen az a ház, vagy család, ahol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városon, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekben áll: kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cím:

„Érmelléki első szőlőoltvány-telep” Nagy Gábor Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált házi szer, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésű alkalmaztatik köszvénynek, csúznál és meghűléseknek.
Intés. Silányabb utazatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerésznél Budapesten.
• Richter F. Ad. és társa,
• csás. és kir. udvari szállítók. •
Rudolstadt.

Mindenki csodálkozik hogyan vagyok képes ily bámulatos olcsó árban

eladni mint pl.

Egy amerikai nikel rem. órát szépen díszített tokkal 2 frt 45 kr.
Egy finomabb schweizeri rem. órát 3 frt 50 kr.
Egy 3 fedeles nikel rem. órát. (nagyon erős) 4 frt 80 kr.
Egy 3 fedeles tula rem. órát 5 frt 50 kr.
Egy fekete acél vagy ezüst női órát 4.50-tól 6 frt-ig.
Egy ezüst rem. órát 3 erős fedéllel 5 frt 80 kr.
Egy ugyan ilyen de finomabb 6 frt 50 kr.
Egy nagyon erős és finom anker rem. ezüst órát 8 frt 50-tól. — Azonkívül mindenféle arany és ezüst ékszer tárgyakat rendkívül olcsón, pl. egy pár arany fűző 1 frt 50-tól, egy arany gyűrű 2 frt 20 krtól feljebb s. b.
Minden nálam vásárolt óráért 2 évi jótállást vállalom.
Vidéki megrendelést 3 szor naponta eszközölök s a nem tetsző árúért a pénzt vissza adom, vagy más tárgyat bécserélem.
Tört arany és ezüst tárgyakat veszek vagy bécserélek.

Zinner Vilmos,

mű órás és ékszerész.

Sátoalja-Ujhely, (a központi kávéház mellett.)

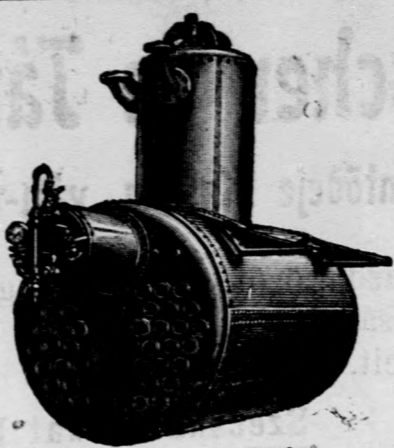
Csak RETHY-félét fogadjunk el!

A valódi Réthy-féle pemetefű-cukorka az alábbi gyógyszerárakban kapható:

Sátoalja-Ujhelyben: Kádár Gyula, Kincsesy Péter, Widder Gyula. — Bodzás-Ujlakban: Rhédey Zoltán. Paczinban: Radó Miklós. — Mező-Laborczon: Lehoczky István.

Alapítva

1866.

Alapítva

1866.

FLEISCHER ÉS TÁRSA

gépgyára és vasöntőde

Kassán, Vám-utca 11. szám.

Ajánl:

Gőzkazánokat,
Szesztartályokat,
Viztartályokat,
Gőzgépeket,
 szeszgyár berendezéseket,
Malomberendezéseket,

Első zemplén-megyei honi butor-csarnok
 S.-a.-Ujhelyben.

Bútorokat

vásárolni szándékozó n. é. közönséget van szerencsém meghívni a „Vörös ökör“ épületében a földszinten és az emeleten nyolcz teremben kényelmesen berendezett

BUTORRAKTÁRAIM

szíves megtekintésére, hol is hazai gyártmányu barok, ó-német és egyéb másnemű stilszerű bútorok a legkényesebb izlésnek is teljesen megfelelőleg, csinos és izlésteljés kivitelben kaphatók.

Kik eddig nálam bevásárolni szívesek voltak, meggyőződhetnek azon állításom igazságáról, hogy raktáramban csakis jó és szolid minőségű és bárminő kivánalomnak megfelelő izlésteljes áruim vannak, miért is kérem e kedvező alkalmat megragadni és ígérem, hogy a n. é. közönség bizalmát mint eddig úgy ezután is igyekezni fogok kiérdemelhetni.

Kiváló tisztelettel

WILHELM HENRIK.

Hirdetmény.

A t. cz. közönség tudomására hozatik, hogy alulírott intézet földbirtokokra és S.-A.-Ujhelyben lévő házakra 10—50 évig terjedő

Törlesztési kölcsönöket

eszközöl.

A feltételekre vonatkozó bővebb felvilágosítással szolgál a

S.-A.-Ujhelyi Népbank mint Takarékpénztár.

21 év óta fennálló hordógyáramban

GÖNCZI HORDÓK

jutányos árban kaphatók.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy

téglagyáramat

a mai kor kívánalmainak megfelelően

gőzgéppel és körkemenczével

rendeztem be, melyben mindenféle speczial munkákat készítek u. m.:

1. Francia hornyolt tetőcserep, melyből 14 drb. fed. □ méterenként, sulya 35 kiló.
2. Hozzávaló disz gerinczserep.
3. Többféle nagyságualagsövek, mező és szőlővizek, valamint nedves lakások lecsapolásához.
4. Gép falitégla.
5. Préselt sima tégla disz munkákhoz.
6. Kézi falitégla.
7. Kézi közönséges fedélserep.
8. Gépi közönséges fedélserep.
9. Vízépítési fagyálló tégla.
10. Boltozat ürtégla.
11. Virágagy disztégla.

Áruimat a sárospataki vasuti állomáshoz vagonokba rakva jutányosan számítom. — Gyáramat a n. é. közönségnek b. pártfogásába ajánlv maradtam

Kitünő tisztelettel

NIESZNER FERENCZ,

hordó és gőztéglagyár tulajdonos. Sárospatak,

Keil-lakk

(Glasur)

legkitünőbb mázólo-szer puha padló számára, 1 nagy palaczk ára 1 frt 35 kr. — 1 kis palaczk ára 68 kr.

Viasz-kenőcs

legjobb és legegyszerűbb beeresztő-szer kemény padló számára. 1 köcsög ára 45 kr.

Arany-fénymáz

képkeretek stb. bearanyozására. 1 kis palaczk ára 20 kr.

Fehér „Glasur“-fénymáz.

Legjobb szer mosdó-asztalok, ajtók, ablakdeszkák stb. ujjonnan befestésére.

1 doboz ára 45 kr.

Mindenkor kaphatók

BEHYNA TESTVÉREK czégnél **S.-A.-UJHELY.**

Szénásy, Hoffmann és Társa

selyemárú háza

Budapest, IV., Bécsi-utca 4.

A karácsonyi és ujévi occassió

november 15-én kezdődik s december 31-ig tart. Többek között a következő eikkek kerülnek eladásra:

Liberty merveilleux, tiszta selyem, több mint 300 színárnyalatban, méterje 75 kr. Mosóbársonyok méterje 65 kr. és följobb. Lyoni foul.rd japon és kínai selyem, méterje 50 kr. és följobb.

Mosóselyem, valódi mosható, 80 cm. széles, méterje 95 kr. és följobb.

Taffetas, esikos és kockás, garant. tiszta selyem méterje 98 kr.

Fekete mintázott selyem, garant. tiszta selyem, méterje 85 kr. és följobb stb. stb.

Az occassióárak minden végen számokban láthatók.

==== Csakis szabott árak. ====

Tul becslés ki van zárva.

Mintákat vidékre készséggel bérmentve küldünk, melyeknek a megtörtént választás után való mulhatlan visszaküldését igen kérjük.

Szénásy, Hoffmann és Társa

selyemárú háza

Budapest, IV., Bécsi-utca 4.

Külön osztály kiválóan előnyös árumaradékok számára.